

TABELLBILAGA

**Tabell nr 1. Utvecklingen av det svenska tjänsteläkarsystemet
Sammanställning av vissa läkartjänster i öppen vård under olika tider**

Tjänstebenenämning	Antal tjänster vid utgången av år											
	1700	1773	1840	1890	1905	1920	1940	1950	1956	1960	1965	1970
I:e provinsialläk ^a	—	—	—	24	24	24	24	24	24	24	24	24
Bitr. I:e prov.läk	—	—	—	(13)	(22)	(24)	(24)	(24)	(24)	(24)	13	15
Provinsialläkare	7	32	47	138	139	200	337	562	599	611	743	1023
Extra prov.-läk	—	—	24	73	169	112	27	— ^c	—	—	—	—
Stads-, köpings- och municipalläk.	6	11	53	134	155	188	204	219	257	269	213	66
<i>Summa tjänsteläk.</i>	13	43	124	369	487	524	592	805	880	904	993	1128
Folkmängden i riket i milj.	1,5	2,1	3,2	4,8	5,3	5,9	6,4	7,0	7,3	7,5	7,8	8,1
Antal invånare per tjänsteläk. I 000- tal	115	48,8	25,8	13,0	10,9	11,3	10,8	8,7	8,3	8,3	7,8	7,2

Källa: SOU 1978:74

Tabell nr 2. Infektionssjukdomar

Infektionssjukdomar i Älvsborgs län 1896 – 1920

År	Röd-sot	Tarm-tyfus	Difteri-strypsjuka	Kik-hosta	Influensa	Skarlatin a	Mässling	Polio
1896	12	111	350	105		352	1282	-
1897	-	122 (döda 12)	628 (döda 84)	893 (29 döda)	1033 (4 döda)	154 (3 döda)	450 (2 döda)	-
1898	4	118 (döda 18)	763 (döda 83)	309 (döda 21)	854 (döda 2)	151 (döda 5)	312 (döda 2)	-
1899	12	115 (döda 18)	1268	285 (döda 17)	3262 (döda 17)	302 (döda 9)	404 (döda 3)	-
1900	-	48 (döda 5)	584 (döda 52)	265 (döda 26)	1.389 (4 döda)	224 (döda 9)	662 (döda 7)	-
1901	7	115	739	251	1542	563	119	-
1902	-	53	359	846	876	487	921	-
1903	-	70	311	328		356	1.341	-
1904	47	97	282	186	2027	382	236	-
1905*	4	92	522	388	1628	321	83	8
1906	4	176	691	537	712	125	1044	2
1907	19	89	596	362	1721	162	344	21
1908	2	149	421	813	3088	287	274	29
1909	-	53	330	460	1083	264	651	-
1910	6	164	348	541	1591	265	1371	1
1911	23	63	922	649	1539	473	288	341
1912	10	70	494	769	1301	302	262	499
1913	14	148	515	457	1499	321	336	40
1914	3	137	253	274	1068	441	1070	10
1915	-	110	442	394	2380	662	237	2
1916	3	119	486	494	1799	552	104	6
1917	7	67	804	487	1054	591	649	8
1918	1	400	1704	510	26.139	424	14	4
1919	-	233	1966	619	6.886	515	215	88
1920	-	82	1025	169	1.206	430	485	9

Smittkoppor rapporterades 2 fall 1909 och 1 fall 1919 och 1920.

Asiatisk kolera rapporterades 1897 med 12 fall (döda 3), 1899 10 fall (döda 2), 1900 10 fall (döda 4).

Ett fall av spetälska upptäcktes i Fotskäls socken i Marks distrikt 1905.

”Frossa” noterades sporadiskt, som mest 6 fall 1902. Sista rapporten denna period var ett fall 1918.

1918 visar den största dödlighet som inom länet förekommit på långeliga tider (spanska sjukan).

Källa: Förste provinsialläkaren i Älvsborgs län.

Tabell nr 3. Infektionssjukdomar
Infektionssjukdomar i Älvsborgs län 1920 – 1927

År	Tuber kulos män/kv.	Tuber kulos döda	Influ ensa	Polio	Difteri stryp sjuka	Kik- hosta	Tyfus/ para tyfus	Skarla tina	Mäss ling	Sömn sjuka
1920			1.206	9	1025	169	82	430	485	
1921				31	582		118	926		12
1922	1286	72		7	325		47	389		6
1923	260/296	44/44		3	185		58	232		19
1924	278/305	42/63		31	96		124	320		10
1925	208/316	51/60	3.444	34	82	296	124	187	154	22
1926	251/219	57/56		12	138		22	230		9
1927	218/328	36/50		15	98		16	175		6

Rödsot noterades 1921 med 4 fall, 1922 med 3 fall och 1925 med ett fall.

Källa: Förste provinsialläkaren i Älvsborgs län.

**Tabell 4 a. Dödlighetsförhållanden i Älvsborgs län
per 1000 innev. 1897 - 1920**

År	Dödlighet i städerna	Dödlighet på landsbygden	Dödlighet Länet
1897	14,0	14,5	14,2
1905	15,2	15,9	15,8
1906	16,5	14,6	14,8
1907	13,0	15,1	14,8
1908	13,5	15,3	15,1
1909	13,6	14,5	14,3
1910	14,1	14,7	14,6
1911	13,1	15,6	15,2
1912	12,3	14,8	14,4
1913	11,5	14,7	14,3
1914	10,9	14,3	13,8
1915	12,9	16,0	15,5
1916	11,6	14,4	13,8
1917	12,1	14,8	14,2
1918	17,6	17,5	17,5
1919	12,3	15,9	15,1
1920	11,7	13,8	12,8

Särskilt bör bemärkas att dödligheten är större på landsbygden än i städerna förutom under influensaåret 1918 då dödstalet var lika. Det tyder på att hälso- och sjukvården i normalfallet är mindre väl tillgodosedd på landsbygden och i behov av förbättring. 1918:s höga dödstal speglar influensaepidemin (spanska sjukan), Influenza epidemica, med följande antal sjukfall i städerna: Vänersborg 812; Trollhättan 1.429 (58); Alingsås 244 (27); Borås 7.040 (93); Ulricehamn 369 (23); Åmål 960 (20), Siffror inom () dödsfall.

I landsbygdsdistrikten: Trollhättans 919; Lilla Edets 461; Sollebrunns 5.218; Alingsås 648; Herrljunga 785; Borås 354; Kinnas 779; Skenes 1669; Svenljungas 725; Ulricehamns 397; Melleruds 257; Tössebos 141; Billingsfors 560; Eds 1363; Högsäters 1009; sammanlagt insjuknade i länet 26.139 personer i influensan 1918.

Källa: Förste provinsialläkaren i Älvsborgs län.

Tabell 4 b. Dödlighetsförhållanden i Älvsborgs län

Dödlighet per 1000 innevånare 1920 – 1960

År	Dödlighet i städerna	Dödlighet på landsbygden	Dödlighet Länet
1920	11,7	13,8	12,8
1925	10,4	12,6	12,1
1930	10,0	12,4	11,8
1935	9,7	12,6	11,8
1940	9,1	11,6	10,9
1945	8,6	11,4	10,5
1950	8,4	11,2	9,8
1955	7,6	10,1	9,2
1960	8,1	11,3	10,0

Källa: Förste provinsialläkaren i Älvsborgs län.

Personalutveckling – läkare och sjuksköterskor 1940 - 1970

	1940	1950	1960	1970
Läkare	5.436		7.043	10.500
Sjuksköterskor	9.000	12.500	22.000	60.400

Tabell nr 5. Befolkning i olika provinsialläkardistrikt 1897 - 1960

Källa Förste provinsialläkaren i Älvsborgs län – Rapporter

Lokal befolkningsstatistik 1897

Årtal 1897	Folkmängd	Födda	Nativitet	Döda	Mortalitet	Mortalitet i ‰ av födda
Alingsås*	41.331	943	22,8	680	16,5	9,7
Alingsås stad	3.206	71	22,2	39	12,2	5,6

*Sollebrunn, Gråbo, Skallsjö församling och Lerum ingår häri.

Lokal befolkningsstatistik 1915

Årtal 1915	Folkmängd	Födda	Nativitet ‰	Döda	Mortalitet	Mortalitet i ‰ av födda
Sollebrunn*	21.617	415	19,1	327	15,1	6,5
Alingsås**	15.859	280	17,7	269	17,0	7,1
Alingsås stad	5.668	137	24,2	74	13,1	5,8

*Gråbo ingår häri

** Skallsjö församling och Lerum ingår häri.

Lokal befolkningstatistik 1945

Årtal 1945	Folkmängd	Födda	Nativitet ‰	Döda	Mortalitet	Mortalitet i ‰ av födda
Sollebrunn*	10.007	175	17,5	134	13,4	4,5
Lerum	5.072	91	17,9	28	5,5	2,2
Alingsås**	6.578	63	9,6	69	10,5	1,6
Alingsås stad	10.795	237	22,0	100	10,0	0,4

* Gråbo ingår häri

** Skallsjö församling ingår häri.

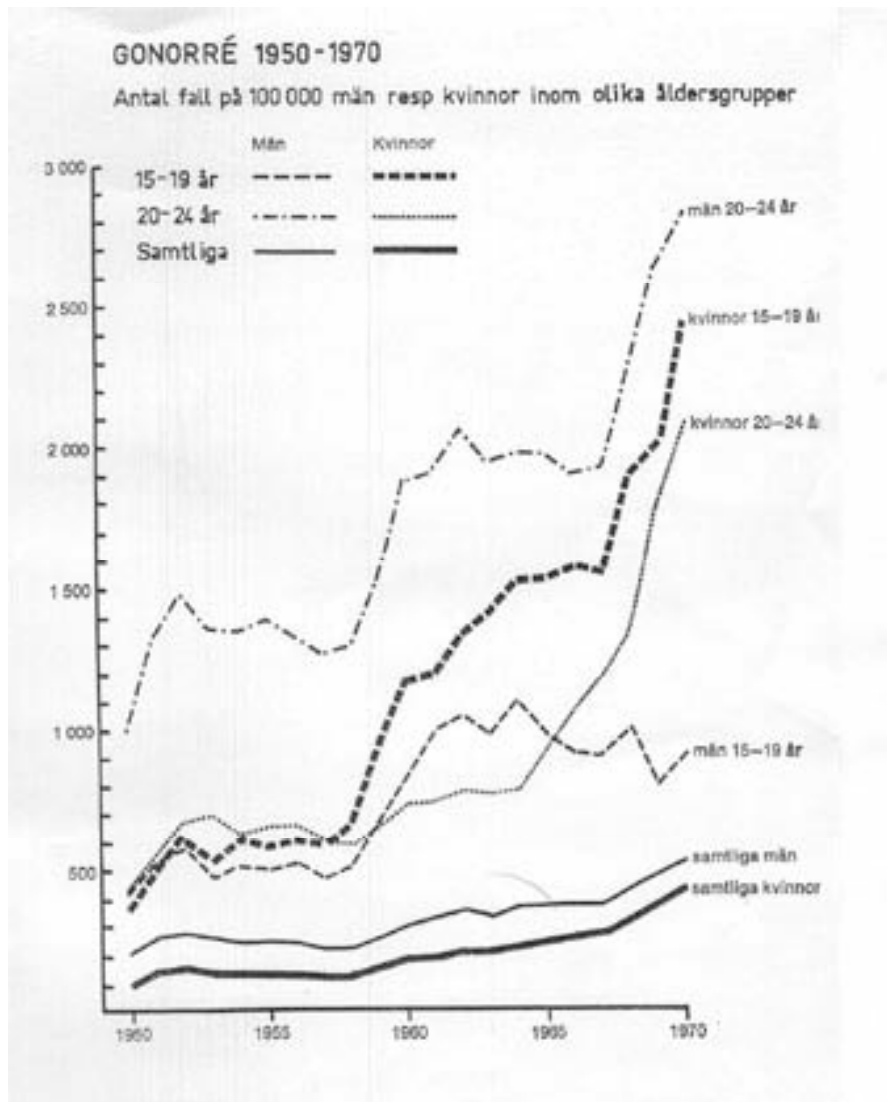
Lokal befolkningstatistik 1960

Årtal 1960	Folkmängd	Födda	Nativitet ‰	Döda	Mortalitet	Mortalitet i ‰ av födda
Sollebrunn	5.110	57	11,2	73	14,3	-
Gråbo	4.007	47	11,7	48	12,0	-
Lerum	7.626	119	15,6	53	6,9	-
Alingsås*	6.578	63	9,6	69	10,5	1,6
Alingsås stad	17.553	223	12,7	165	9,4	1,8

• Skallsjö församling ingår häri.

DIAGRAM

Diagram nr 1. Gonorrhé 1950 - 1970

REFERENSER DEL I

Utredningar

Statens offentliga utredningar (SOU):

SOU 1948:14. Medicinalstyrelsens öppnavårdsutredning.

SOU 1958:15. Hälsovård och öppen sjukvård i landstingsområden.

SOU 1978:74. Husläkare – en enklare och tryggare vård.

Socialstyrelsen redovisar Ett principprogram om öppen vård. 1968

Statistik

Bidrag till Sveriges officiella statistik (BiSOS)

- K, Helso- sjukvården 1860 –1910

Sveriges officiella statistik (SOS)

- Hälso- och sjukvård 1910 -

Officiella skrifter

Årsberättelser från provinsialläkare (Alingsås, Sollebrunn) ur:

- Vård och omsorgshistorisk databas.
- Svensk medicinalhistorisk bibliografi.

Förste Provinsialläkarens årsrapporter 1897 - 1959. Älvsborgs läns landsting, Vänersborg. Wistrand, Sveriges läkarhistoria del 1-3. Ger CV:s för läkare fram till 1920-talet
Läkarmatrikel 1924.

Svensk läkarmatrikel 1970. Bokförlaget Vem är vem. 1971.

Svenska läkare. Nordstedt och söner. 1959.

Svenska provinsialläkarföreningens cirkulär 1959 – 1970.

Sveriges Apotekarkår i ord och bild. 1942.

Sv. Farmaceutisk Matrikel 1938.

Sveriges Apotekares historia, Lars Lindquist. 197 .

Hemsidor/databaser

Vård och omsorgshistorisk databas, Linköpings universitet. <http://pub.ep.liu.se/medhist/>

Här finns 6000 provinsialläkarberättelser från 1814 till sekelskiftet 1900.

Databasen innehåller material under följande rubriker:

- Medicinalstyrelsens protokoll
- Överinspektörens årsberättelser för sinnessjukvården
- Årsberättelser från lasarett och hospital
- Inspektörsberättelser från hospitalen
- Årsberättelser från provinsialläkare
- Hälsovårdsnämndens protokoll
- Medikolegala rapporter (obduktionsprotokoll)

<http://www.bengtdahlin.se/index.html> projektet är utlagt på denna internetadress.

Litteratur

Andersson Bertil, Fritz Martin, Olsson Kent, Göteborgs historia. Band I-III. 1996.

Axelsson Per, Historien om Polio i Sverige – från barnförslamning till poliovaccin. Svensk medicinhistorik tidskrift Vol. 8 Nr 1, 2004.

Berg Gunnar, Tollered – ett brukssamhälles uppkomst och utveckling. 1978.

Bergmark Mats, Från pest till polio. Prisma. 1983.

Bergstrand Axel Martin, Andersson Bror, Ur tre socknars krönikor – Stora Lundby, Bergum, Östad. 1967.

Berndtsson Olof, Hedefors. Minnesbilder. 1996.

- Boström Per, Västergötlands tidigare farmacihistoria. Medicinhistoria i Västergötland, Västergötlands Fornminnesförenings Tidskrift 2003-2004.
- Brodin Göran, Egenvårdens ansikten. Om egenvård från kvacksalveri till patientdemokrati och e-health. Uppsala universitet, 2006.
- Dahlström Margareta, Att vara doktor. 2004.
- Den svenska historien, band 5 – 10. Medicinhistoriska artiklar. 1968. Ewert Bo, Lindberg Bengt, Odin Martin, Vad säger doktorn? 1944.
- Falklind Hans, Det gamla Lerum. 1987.
- Furhoff Anna-Karin, Svensk allmänmedicin – när praktiken fick en teori. Sveriges Läkarförbund. Ett sekel med läkaren i focus. Läkarförbundet 1903 – 2003. 2003.
- Fritz Martin, Östad – från barnhus till näringsidkande stiftelse. 2002
- Från rotegång till socialtjänst. Landstinget i Älvsborg. 1991.
- Galdston Iago, Medicinens framsteg under de sista hundra åren. Bonniers 1942.
- Gerner Göran, Minnesskrift – Svenska provinsialläkarföreningen 1880 – 1972. 1975.
- Gustavsson Karl, Stora Lundby hembygdsförening, 1999.
Stora Lundby skolor. 2004.
- Gårdlund Torsten, Industrialismens samhälle. 1942.
- Haggard Howard, Läkaren i mänsklighetens historia. Natur och Kultur 1935.
- Hallböök Torgil, Lasaretten i Västergötland. Medicinhistoria i Västergötland, Västergötlands fornminnesförenings årsbok 2003-2004.
- Hammar B, Medicinsk folkupplysning. Förhandlingar vid tjugotredje Allmänna läkarmötet i Västerås 1942.
- Hemberg Per, Ett läkardistrikt berättar – om gångna tiders sjukvård i Bo och Svennevads socknar. Country Life AB, 1987.
- Holmdahl Barbro, Sjuksköterskans historia. Liber Utbildnings AB. 1994
- Herrljungaboken – gammalt och nytt från, 1958.
- Herrljunga-Tarsled, Två socknars historia, Hur de sjuka togs om hand. Lennart Kjellson. 2003.
- Höjeberg Pia, Jordemor – barnmorskor och barnaföderskor i Sverige. Stockholm 1991.
- Johansson Hilding, Älvsborgs läns landsting 1863 – 1962. 1963.
- Johansson Sören, Boken om Ale. 1985.
- Kronans Droghandel, Årsredovisning 1999. Göteborg.
- Kuuse Jan, Strukturomvandling och arbetsmarknadens organisering. 1986.
- Kuuse Jan, Varaktiga konsumtionsvarors spridning 1910 – 1965. En indikator på välfärdens utvecklingen i Sverige. 1969.
- Lindberg G, Rosén M red, Folkhälsa och sjukvård. 2000.
- Lind Håkan, Landstinget i Älvsborg. 135 år i ord och bild. 1998.
- Lönnroth Louise, Provinsialläkarna och deras arkiv. Medicinhistoria i Västergötland, Västergötlands fornminnesförenings årsbok 2003-2004.
- Mannerfelt Otto, Älvsborgs läns landsting 1863 – 1913, I och II. 1913.
- Niklasson Christina, Alingsås lasarettshistoria
- Nilsson Ingemar, Peterson Hans-Inge, Idéhistoria. SNS förlag. 1998.
- Nordholm Uno, Om Apotekarsocieteten uppkomst och utveckling. Stockholm 1976.
- Norrman, Ragnar, Prästerna och vaccinationen. En regionalundersökning avseende Uppsala län 1811-1820. I Kyrkohistorisk Årsskrift 1979.
- Olsson Helmer, Folkliv och folkdikt i Vättele Härad under 1800-talet. 1945.
- Pontin M, Anvisning till Valet af Läkemedel för Allmänna sjukvården, till inrättande af Sockenapothek, Stockholm. 1816.
- Puranen, Britt-Inger, Medicinens roll i kampen mot tuberkulos och smittkoppor under två århundraden. I Hjärta-Kärl-Lungor 77:3/1982.
- Qvarsell, Roger and Jan Sundin, The Social and Cultural History of Medicine and Health in Sweden. In History and Philosophy of the Life Sciences, vol 17, 1995.
- Rapport från en studiecirkel. Bygd i förvandling. Glimtar från Stora Lundbys nutidshistoria, Del 2, skola och vård. (Stencil). 1982
- Runeberg Johan Ludvig, Fänrik Ståls Sägner. 1928

- Saujer Birgit o Peter, Innan Alingsås blev stad.
- Schmith George F, The man who saved the worl from smallpox. IUniverse
- Sjögren Iréne Nils Rosén von Rosenstein. Mannen som förlängde människolivet – en trilogi. Växjö universitet, 2006.
- Skarback Sören, Läkarna i gamla Göteborg. Tre Böcker Förlag AB, Göteborg. 1999.
- Sköld, Peter, "The history of smallpox and its prevention in Sweden". Ascleipo. Revista de Historia de la Medicina y de la Ciencia, 54:1, 2002, 71-91.
- Stolt Carl-Magnus, Läkaren och patienten.
- Stolt Carl-Magnus, Borås och Sjuhäradsbygdens medicinhistoria – de bortglömdas historia. Medicinhistoria i Västergötland, Västergötlands fornminnesförenings årsbok 2003-2004.
- Stora Lundby. En resa genom tiden. 1999.
- Sundberg Carl, Läkarvetenskapen och dess samhällsbetydelse under det nittonde århundradet. 1920.
- Svenska sjukhus, Del I – III. En översikt över det svenska sjukhusväsendets utveckling till 1900-talets mitt. Stockholm 1950.
- Sveriges Apotekarehistoria, Johan Fred. Sacklén. 1833.
- Sveriges Läkarförbund. Ett sekel med läkaren i focus. Läkarförbundet 1903 – 2003. 2003.
- Stahre Ulf, Britanniafabriken 1893 – 1993. Ett gjuteris historia. 1993
- Sundelin, Arne, Sörman, Anne, Skammens hud – Om spetälska i Sverige. Bokfölaget DN, Stockolm. 2004.
- Säveån från Hedefors till Floda. 1996.
- Sölenius Bengt, Hälso- och sjukvård i kommunerna. 1992.
- Torwald Anita och Rune, Bergum – en västgötasocken i omstridd gränsbygd. 1989.
- Vigård Folke, Lerums socknar genom tiderna. En krönika. 1976.
- Öberg Lars, Göteborgs läkarsällskap. En historik. 1983.
- Öberg Lisa, Barnmorskan och läkaren. Kompetens och konflikt i svensk förlossningsvård 1870 – 1920. Ordfront. 1996.

Tidningar och tidskrifter

- Svenska Dagbladet. Medicinskhistoriska artiklar.
- Svenska Dagbladet Inger Atterstam. Spanska sjukans massdöd en gåta. 19 mars 2006.
- Högberg, Ulf, Den vita pesten - tuberkulos från forntid till nutid. I Kvartalsskiftet, Svenska Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar 2, 1982 s. 69-75.
- Nordström, Stefan & Egil Johansson, «Husförhörens läsbetyg avslöjar ärftlig ögonsjukdom.» I Forskning och Framsteg 1/1978, s. 52-56.
- Nordström, Stefan, Kyrkböckerna avslöjar ärftliga sjukdomar. I Forskning och Framsteg 7/1982 s. 39-43.
- Palmborg Märta, En kvinnlig provinsialläkare bläddrar i minnenenas bok. Suppl. Nr 22, Allmänmedicin 5/1997.
- Sjukdomsuppfattning genom tiderna. Svensk medicinhistorisk tidskrift, Vol. 3 Supplement 2, 1999
- Swartling Per, Primärvårdsutvecklingen i Sverige. Allmänmedicin nr 4, 2001.

Intervjuer, personliga dokument, föreläsningar

Intervjuer:

Kerstin Damell, Den första distr.sköt. trakten, först i Lerum 1931 – 1940 sedan i Floda 1941 - 1962. Intervju på Sävegården 1998-07-22

Annie Bauhn, Distr.sköt i Gråbo 1959-1985 . Intervju i hemmet i Kinna i juli år 2000

Ingeborg Nilsson, Distr.sköt i Lerum 1940 - 1980. Intervju på Höjdenhemmet i Lerum 12 november 2003

Karl-Erik Ahlsén Om hans mor Aina Nord sjuksköterska på 1930-talet mm. Intervju i Lerum 2005-01-21.

Sten-Axel Nyman Om Tore Nyman, prov. läk. i Lerum 1944 – 1970. Intervju i Lerum 2005-01-31.

Ann-Marie Packendorff Patientminnen från 1930- och 1940-talet. Intervju i Lerum 2005-01-31.

Barbro Svalin. Distriktssköterska Floda/Lerum. Intervju maj 2005.

Dokument/skrivna minnen:

Bengt Dahlin Prov.läk/distr.läk Gråbo o Lerum 1962 – 1995.

Evy Johansson. Barnmorska i Lerum 1953 – 1994.

Föreläsningar:

Lidin-Jansson Gunilla, Tankar om smittkoppsvaccinationen. Göteborgs läkarsällskap 2004.

Larsson Lars, Tjörn – när sillen försvann då ökade dödligheten. Med. hist. Fören. I Göteborg. 2004. Ingeborg Nilsson f. 1910. Distr.sköt i Lerum 1940 - 1980.

Lönnroth Louise, Provinsiälläkararkiven berättar. Landsarkivet Göteborg. 2004.

Wikström-Haugen Inger, Medicinhistoriska muséet i Göteborg. Historiskt om provinsialläkare i Älvsborgs län och särskilt i Svenljunga och Marks/Skene. Föredrag 1993-05-14.

FÖRFATTARNA

Jan Kuuse

Några personliga data: född 1935, studentexamen 1954, folkskolläraryxamen 1958, fil. mag. 1963, fil. lic. 1967, fil. dr. 1970.

Docent i ekonomisk historia vid Göteborgs universitet från 1971 fram till min pensionering. I min docenttjänst har förutom forskning ingått undervisning, seminarieverksamhet och forskarhandledning av ett antal doktorander.

Som framgår av nedanstående kronologiska litteraturförteckning har Jan Kuuse publicerat ett antal skrifter om framväxten av det moderna svenska samhället, om jordbrukets mekanisering under det industriella genombrottet, olika sidor av det svenska välfärdssamhällets utveckling, arbetsmarknadens organisering under 1900-talets strukturomvandling, varvsindustrin och dess underleverantörer samt om handelshusen i Göteborg. Dessutom har han publicerat företagsmonografier om L M Ericsson, Sockerbolaget, Felix, Billingsfors pappersbruk, Skandia samt om Göteborgsföretagen Assuransföreningen, handelshuset Ekman och det familjeägda Färdig Betong.

Skrifter utgivna av trycket

(artiklar och mindre skrifter ej medtagna)

- Varaktiga konsumtionsvarors spridning 1910-1965. (1969).
- Inkomst- och förmögenhetsbildning. En undersökning av vissa yrkesgrupper 1924-1959. (doktorsavhandling) (1970).
- Från redskap till maskiner. Mekaniserings-spridning och kommersialisering inom svenskt jordbruk 1860-1910. (1970).
- Interaction between Agriculture and Industry. Case studies of farm mechanisation and industrialisation in Sweden and the United States 1830-1930. (1974).
- L M Ericsson 100 år. Pionjärtid-kamp om koncessioner 1876-1932. (1976) (tillsammans med två forskarkolleger).
- Sockerbolaget - Cardo 1907-1982. (1982).
- The Swedish Sugar Company - Cardo 1907-1982. Swedish Sugar in an International Perspective. (1983).
- Varven och underleverantörerna. Förändringar i fartygsbyggandets industriella länkeffekter. (1983).
- Felix 1939-1984. En livsmedelsindustri under olika ägare. (1984).
- Strukturomvandlingen och arbetsmarknadens organisering. SAF och dess motparter i en förändrad värld. (1986).
- Billingsfors. Ett dalsländskt bruk under 250 år 1738-1988. (1988).
- Ekman - ett handelshus 1802 - 1996. (1996).
- Sjöfart och sjöförsäkring under 125 år. Assuransföreningen 1872-1997. (1997) (tillsammans med en forskarkollega).
- Den osynliga länken. Handelshusen i Göteborg under 1900-talet. (1999).
- Ett sekel med Skandia. (2000) (tillsammans med en forskarkollega).
- Martin Thomas - entreprenör i betong. (2003).

Dahlin Bengt R

Provinsialläkare, Distriktsläkare, Medicine hedersdoktor.

Provinsialläkare i Gråbo provinsialläkardistrikt 1962 – 1969. Distriktsläkare Lerums läkardistrikt 1970 – 1995.

Utvecklingsarbete och publikationer:

Deltog i ett antal Spriprojekt (Spri – Sjukvårdens planeringsinstitut, lades ner 2000) med resulterande Spri-publikationer som: ”Löpande vårdplanering” (3/1977) genomfört i Lerum. Under början av 80-talet kom rapporter om ”Basdata om kontakter i primärvården” nr 142/1983 med en ”Kontaktorsaksklassifikation”, egentligen alltför långt före möjligt genomförande.

”Problemorienterad journal ” nr 210/1986 (en uppföljning av Christer Gunnarssons propåer i detta ämne).

Den första uppsatsen om datorstöd i vården, ”En dator köps till en vårdcentral” – ett projektarbete i en kurs på Chalmers om Datorer och samhälle 1984, fick fackligt erkännande genom 5000:- i pris av SKTF! Därefter följde en lång rad publikationer om datorjournal bl. a. Under projektet med datorstödd vårdadministration i Gråbo i mitten på 1980-talet. Den sista Sprirapporten (nr 493 december 1999) handlar om att i XML-format långtidslagra elektronisk vårdinformation). Spri har varit Dahlins gemensam nämnare för utveckling inom MI, som nämnts ovan. Den medicinska journalen blev ”specialiteten”. I ”MI-boken” - ett kapitel om Datorjournal. Läkarförbundets ”AGDA”. Deltog i SIS/HSS -standardisering av elektroniskt lagrad patientinformation (datorjournal). Engagerades i Ämneskonferenser i Medicinsk informatik 1992 – 94 för att stimulera till en nationell utbildningsinsats i MI.

Startade en FoU-enhet i Lerum 1987. I det sammanhanget publicerades ett antal FoU-projekt. Deltog i bildandet av FoU-centrum i Borås i början av 1990-talet och utvecklingen av FoU i Västsverige (LKF).

Utbildningsinsatser:

Började 1978 med utveckling av modeller för efterutbildning av distriktsläkare. Fortsatte med Allmänläkarkurser, AT-utbildning.

Kontakter och samarbete med Allmänmedicin i Göteborg och Calle Bengtsson från första dagen institutionen tillkom 1984. Redan dessförinnan många kontakter med Dalbys utvecklingsvårdcentral, Lunds och Uppsalas allmänmedicinprofessorer (Bengt Schersten och Gösta Tibblin) som var de första allmänmedicin professurerna i Sverige, Göteborgs blev den tredje.

Blev medicine hedersdoktor vid Göteborgs universitet hösten år 2000.

Sjukvårdens nyckelaktörer

MEDICINALPERSONAL

Anställda före 1969

Läkare

Alingsås läkardistrikt 1834 – 1969

1830 – 1839	Forsell,	extra prov. läk.
1839 – 1847	Modin, Bengt Theodor	extra prov. läk.
1848 – 1860	Varenius, Gustav M	extra prov. läk.
1855 – 1861	Berggren, Gustav Ferdinand	t.f. extra prov. läk.
1855 – 1862	– ” –	stadsläkare och extra prov.läk.
1862 – 1865	– ” – tjänstled. 1863-1866	extra prov. läk.
1866 – 1878	– ” –	provinsialläkare
1863 – 1866	Högselius, A	t.f. provinsialläkare/stadsläkare
1879 – 1905	Berger, Julius A	provinsialläkare
1905 – 1912	Hedberg, Adolf Georg	provinsialläkare
1913 – 1924	Nystedt, Gustav Ulrik	provinsialläkare
1925 – 1930	Leufvén, Carl Gustav	provinsialläkare
1930 – 1935	Westman, David Emanuel	provinsialläkare
1936 – 1942	Gelin, G O	provinsialläkare
1943 –		
19xx –		
1956 – 1969	Laurén, Erik	provinsialläkare

Herrljunga läkardistrikt

1895 – 1915	Hagelin, Richard	extra prov. läkare
1913 – 1923	Frisell, Karl	ordinarie prov. läkare
1923 – 1954	Laurell, Daniel	provinsialläkare
1955 – 1983	Kjellson, Lennart	provinsialläkare

Vårgårda läkardistrikt

1961 – 1982	Hjelmér, Arne	
-------------	---------------	--

Bjerke/ Sollebrunns läkardistrikt

Innefattar Stora Lundby/Gråbo t.o.m. 1955

1903 – 1912	Hansson, Axel	extra prov.läk. Bjerke
1913 – 1914	Hansson, Axel	ordinarie distr., Sollebrunn
1915 – 1921	Ljungfelt, Ernst J	provinsialläkare
1922 – 1923	Nystedt, Gustav	provinsialläkare
1924 – 1925	Leufvén, Carl Gustav	provinsialläkare
1925 – 1926	Lindeberg, Karl Oskar	provinsialläkare
1927 – 1937	Crispin, Folke	provinsialläkare
1938 – 1963	Sköld, Gustav	provinsialläkare
1964 –	Brattström, Sven Erik	provinsialläkare
19? – 19?	Östlund, Leif	provinsialläkare/distr.läk.
19? ?	Wertman, Peter	distriktsläkare

Gråbo läkardistrikt (ingick i Lerums läkardistrikt efter 1970)

1956– 1959	Stadling, Lennart	extra prov.läk
1959 – 1960	Anders Holmquist	vik.extra prov.läk
1960 – 1962	Müntzing, Hans	vik. extra prov.läk.
1962 – 1990	Dahlin, Bengt	provinsialläkare

Lerums läkardistrikt

1944 – 1950	Nyman, Thore M	extra prov.läk.
1950 – 1970	– “ –	provinsialläkare
1964 – 1969	Stadling, Lennart	provinsialläkare
19?? – 19??	XX	provinsialläkare
1970 – 1980	Dahlin, Bengt	distriktsläkare
1970 –	Hedelin, Gunnar	distriktsläkare
1970 – 19??	Nöjd, Bengt-Ivar	distriktsläkare
19?? – 19??	– ” –	privatpraktiker
1986 – 2004	Wik, Olof	distriktsläkare
19?? – 19??	Gallon, Inger	distriktsläkare

Apotekare

Apotekare i Alingsås

1748 – 1749	Wikland, Gustav Amund
1750 – 1760	Wahrendorff, Mattias
1760 – 1764	Manufakturiet i Alingsås
1764 – 1792	Wessel, Georg Ludvig
1792 – 1839	Jansson, Jakob Andreas

1839	Jansson, Jan Petter
1840 – 1848	Leijel, Fredrik
1848 – 1851	Sjöberg, Johan Alfred
1851 – 1862	Dillberg, Werner Julius
1862 – 1898	Svangren, Lars Johan
1899 – 1916	Lundeberg, Oscar Wilhelm
1916 – 1927	Hallberg, Berndt Wilhelm
1927 – 1935	Hedberg, Fredrik
1935 – 1943	Wingner, Tord
1943 – 1954	Sandberg, Einar
1954 – 1967	Schnürer, Ewert
1967 – 1970	Friman, Nils

Apotekare i Lerum

1948 - 1954	Schmeling, Folke
1954 - 1980	Krantz, Birger
1980 – 19??	Anderberg, Gunnel

Apotekare i Herrljunga

1942 – 1950	Nilsson Henry Sigfrid
1950 – 1957	Ernelli Hard Thore
1957 -	Stjerna Martin John Oscar

Barnmorskor

Barnmorskor i Alingsås landsdistrikt

1894	H. Berndtsson, Skallsjö
	J. Andersson Östad
	E.K.M. Johansson, Herrljunga
	E. Johansson, Lerum
	A.H. Kyhlberg, St. Lundby
	B. Gustavsson, hemsjö

Barnmorskor i Lerum

1963 – 1994	Evy Johansson
-------------	---------------

Distriktssköterskor/Sjuksköterskor

Distriktssköterskor Alingsås

1965 – 2001 Eliasson, Margareta

Distriktssköterskor Alingsås/Skallsjö

1940 – 1962 Kerstin Damell

Distriktssköterskor Lerum

1931 – 1940 Kerstin Damell

1940 – 1980 Ingeborg Nilsson

1965 – 1997 Gudrun Bengtsson

1969 – 1992 Maria Thomasson

Distriktssköterskor Gråbo

Dagmar

Maja

Edit

1956 – 1978 Annie Bauhn

1975 _ 1990 Berit Johansson

Margareta Svanlund

YRKES- OCH LEVNADSBESKRIVNINGAR (CV:S)

Några för medicinhistorien viktiga personer med anknytning till denna historik.

Rosén von Rosenstein, Nils

Han föddes den 1 februari 1706 i Sexdrega utanför Borås. Fadren: kyrkoherden Erik Rosenius. Modren: Anna Wekander. Doktorerade år 1730 i Harderwijk i Holland på en avhandling om sjukhistoriens nedtecknande (anamnesen). Den samtida Carl Linneus, senare Carl von Linné, doktorerade på samma universitet fem år senare på en avhandling om frossan (malaria). Rosén blev medicine adjunkt 1728 i Uppsala. Han utnämndes till assessor i Collegium Medicum 1734 (föregångare till Medicinalstyrelsen och senare Socialstyrelsen). Han blev livläkare åt kung Fredrik I år 1735. Som läkare, och i första hand barnläkare, kom Rosén att betyda mycket för kungaparet Lovisa Ulrika och Adolf Fredrik. I januari 1746 förläste han dåvarande kronprinsessans förstfödde son, Gustaf (sedermera Gustaf III). Förlösningen var svår. Gossens pannben övanför vänster öga trycktes in. Skadan följde Gustav III livet ut. Den är synlig på hans dödsmask. Gustaf var yttest klen och var nära döden under sitt första levnadsår. Han ansågs räddad till livet av Rosén, som hellre avvaktade än tillämpade drastiska behandlingsmetoder. Rosén uttryckte stor skepsis mot åderlåtningens då ansedda välsignelser. Han presenterade bl. a. en tabell där man kunde avläsa hur mycket blod som kan tappas beroende på individens vikt. – barns små kroppar är känsliga för vätsleförlust. Han skrev i ”Compendium Anatomicum” 1738 bl. a.: ”Hos oss dödas så många geom åderlåtning som frälsas, ty de sjukdomar och omständigheter i hwilka den skadar/ äro så många som de i hwilka den tiänar”. År 1765 när Gustaf var 19 år gammal blev han på Roséns inrådan varioliserad och undgick därmed att drabbas av de fruktade smittkoporna, som skördade många liv.

Rosén kom att intressera sig för den smittkoppsympning som praktiserades i England sedan 1720-talet. Han sände en av sina dukigaste elever, David Schultz (senare von Schultzheimer), till England för att studera metodiken. Det var Nils Rosén som själv genomförde de första smittkoppsympningarna i Sverige. Han började med sina två egna barn, ett tvillingpar Johanna Maria och Nils födda 1752 med katastrofala resultat. Nils von Rosenstein förlorade sin lilla dotter medan tvillingbrodern överlevde.

Genom sina enastående framgångar som läkare kallades han ”Nordens store arkiater (livläkare)” långt efter sin död 1773.

Rosén blev ledamot av och sekreterare i vetenskapsakademien 1739. Då professor Olof Rudbäck den yngre dog 1740 utnämndes Nils Rosén till professor i medicin och botanik efter honom. Linné fick en professur i Uppsala ett år senare efter Lars Roberg i medicin och anatomi. År 1742 bytte de båda professorerna professorer med varann. I och med att var och en fått sin fasta position började de ett konstruktivt samarbete mot att tidigare varit ettriga konkurrenter. Genom deras gemensamma utbildningsinsatser flerdubblades antalet välutbildade läkare i Sverige flera av dem blev akademiska lärare i Stockholms första undervisningssjukhus – Serafimerlasarettet, som öppnades 30 november 1752. Resultatet blev en radikalt ny typ av medicinsk utbildning, där klinisk undervisning och s. k. bedside teaching (vid sjuksängen) ingick. Han ansåg också att läkarens viktigaste instrument är palpation, att med sina händer känna på kroppen, upptäcka ömmande inre organ och sjukliga avvikelser. Nils Rosén tog med sig sina elever ut på sjukbesök i staden och den omgivande landsbygden. Dessutom fanns ett embryo till Akademiska sjukhuset i Uppsala kallat Nosocomium med åtta sängplatser. Det hade öppnats av professor Roberg 1708.

R. N. O. tilldelades han 1757. Han adlades 1762 med tillnamnet von Rosenstein.

Linné vårdade Rosén när denne låg på dödsbädden år 1773. Själv dog Linné fem år senare. Rosén avled i Uppsala den 16 juli 1773. Han var gift med Anna Christina Hermanson. De efterlämnade en son, statssekreterare, och en dotter, gift med hans efterträdare Aurivillius.

Nils Rosén von Rosenstein blev för eftervärlden känd som ”Den svenska läkarutbildningens fader”. Han var en skicklig pedagog, god organisatör och framstående läkare och forskare. Han var den förste i landet som intresserade sig för kinabarkens verkningar och användbarhet vid febersjukdomar, speciellt malarian/frossan. Därigenom kom man en god bit på väg att i Sverige utrota malaran, en av de stora dödarerna i vårt land, redan på 1700-talet.

För sina insatser för barnsjukvården bl.a. med boken ”Underrättelse om Barnsjukdomar och deras Botemedel, 1764”, som först publicerades som artiklar i en serie almanackor från 1753. Den blev en lärobok i pediatrik, den första i sitt slag i världen, som fick mycket stor spridning och utgavs i 26 upplagor på 10 olika språk fram till 1851. Han blev också kallad pediatrikens fader.

Till 300-års minnet av Nils Rosén von Rosenstein 2006 publicerade Iréne Sjögren, själv barnläkare, boken ”Mannen som förlängde livet”, varur denna historiebeteckning om Rosén är hämtad. Iréne Sjögren låter Nils Rosén tala till medmänniskan, berätta för svenska läkare och svensk sjukvård vad som år 2006, 300 år efter Nils Roséns födelse, är på väg att glömmas bort: läkarens förmåga att inge patienten lugn och förtroende. Sjukvårdens uppgift att sätta patienten i centrum och ge den sjuke all tid som behövs och få denne att känna sig trygg i sann förvisning att läkaren gör allt för att bota och lindra. Nils Rosén von Rosenstein framhöll personligt omhändertagande. Han betonade att allt måste göras för att tillgodose patientens behov. Nu mer än någonsin värt att poängtera (Nils-Erik Landell).

En annan för oss okänd författare kompletterar beskrivningen:

”Icke blott såsom utövare av läkarekonsten och utmärkt vetenskapsman, utan även som en av de verksamaste för vetenskapens utbildning inom Sverige, har Rosén von Rosenstein förvärvat sin namnkunnighet. Han var ifrån yngre åren av sin fader bestämd för det andliga ståndet, men hågen drog honom till läkarekonsten. Medan han avhörde Rydelii filosofiska föreläsningar i Lund, försummade han icke heller Stobaei medicinska.

Efter fulländade studier, kom han, såsom enskild lärare, till ett hus i Stockholm. Då Olof Rudbeck begav sig till huvudstaden, för att söka en person, som vore skicklig till adjunkt i medicinen, fästade en av hans vänner hans uppmärksamhet på den unge Rosén. Rudbeck förmådde honom endast med möda att resa till Uppsala och där avlägga ett prov, vilket dock så avlopp, att han allmänt förklarades skicklig till ämbetet, vilket han också erhö.

Han fick därefter tillfälle att genom en utrikes resa utbilda sig ännu mera: han reste nämligen, såsom lärare för en ung baron Posse, till Tyskland, Schweiz, Frankrike och Holland. I det sistnämnda landet vann han doktorshatten, vilken hans lärjunge på ett grannliga sätt bekostade.

Efter hemkomsten utövade han med förnyad iver sin syssla, och hans anseende ökades, så att han blev kallad till Stobaei efterträdare i Lund. Men Uppsala akademi ville icke förlora honom; utan anhöll hos konungen att få öka hans lön, för att få behålla honom.

Rudbeck ville draga sig ifrån medicinska örtkunnigheten och ägna sig åt sina filologiska idéer, samt önskade att åt Rosén få överlämna sin tjänst. Också voro Roséns föreläsningar så lärorika, att själva den ende medicine professorn, Roberg, bevistade den yngre medbrodrens föreläsningar.

Så bragtes det därhän vid Uppsala, att akademien slutligen kunde utdela inhemska doktorsbrev, och ett nytt släkte av infödda läkare bildades i stället för de okunniga utlänningar, vilka förut nästan uteslutande i Sverige utövade läkareyrket.

Då Rudbeck dog, borde Rosén bliva hans efterträdare, men erhö en svår medtävlare i Linné, som redan då hunnit att sträcka sitt rykte såsom botanikens nyskapare över Europa.

Avgörandet var så mycket svårare, som professionen var i botaniken, och Rosén egentligen var utmärkt i den medicinska vetenskapen. Men de akademiska förtjänsterna ansågos övervägande, så att slutligen Rosén erhö företredet. Kort därefter avled Roberg, och nu sökte Linné den medicinska professionen efter honom och erhö densamma. Då bytte de båda vetenskapsmännen läroämnen, så att vardera kom på den plats, som hans snille och håg bestämt för honom.

De levde beständigt i förtrolighet och vänskap med varandra. Båda voro för universitetet en prydnad. Rosén hade en outtröttlig och vittomfattande verksamhet. Han levde helt och hållet för sin vetenskap, och följde varje utveckling, varje ny upptäckt, varje

uppkommande åsikt med största uppmärksamhet. Han var alldeles icke med förkärlek fästad vid sina egna meningar, utan antog, även av sina egna lärjungar, sanningar och idéer, som han fann rätta. Det säges därför om honom: "han var en stor lärare, därför, att han aldrig upphörde att vara lärning."

De yngre läkare, som uppväxt omkring honom, omfattade han med den största vänskap och tillgivenhet. Han brevväxlade med de förnämsta ibland dem, meddelade dem vänskapliga råd och vetenskapliga nyheter, samt bemödade sig även att genom sitt inflytande och förord bereda dem utkomst och befordran. Personligen var han högst blygsam och anspråklös, så att man hörde honom yttra vid det beröm, som ägnades hans förtjänster: "ack, om de kände mig, om de visste huru litet jag vet!"

Men med denna blygsamhet förenade han mycken fasthet i sin övertygelse, så att han icke fruktade att förklara den, utan personliga avseenden, även då hans uppriktighet misshagade. Vid hovet var hans anseende såsom vetenskapsman ganska stort. Han kallades av konung Fredrik till hans förste läkare, men ville icke övergiva sin lärostol vid akademien.

Likväl måste han vid viktigare sjukdomstillfällen inom kungliga huset komma till Stockholm, där hans åtgärder anses hava räddat den späda prinsen Gustav III:s liv.

Hans nit för koppypningen förvärvade honom av rikets ständer en äreskänk, ehuru han förut av ständerna erhållit en pension.

Åtskilliga läkemedel, ännu bland de mest brukade, hava av honom blivit uppfunne och bära hans namn. Hans bok om barnsjukdomar anses för klassisk, och har på flera främmande språk blivit översatt."

Höjer, Axel

Generaldirektör för Medicinalstyrelsen 1935 – 1952. Under perioden beslutades bl. a. om statsbidrag till barnavårdscentraler, calmettevaccination (BCG) infördes i större skala liksom skärmbildsfotografering med rörliga enheter (skärmbildsbussar, folktandvården startades i landstingen med statsbidrag, kariesbekämpning inleddes bl. a. kom nyheten att fluor kunde förebygga karies. En utredning om den öppna vårdens framtid startade 1943 och leddes av Höjer. Utredningens resultat presenterades 1946 (SOU 1948:14) som Axel Höjers "testamente".

Utredningen föreslog bl. a. inrättande av hälsocentraler och en kraftig utbyggnad av den öppna vården, allmänläkar- och specialistvård skulle byggas ut med läkare med fast lön och arbetstid, gemensam huvudman för den öppna och slutna vården, kostnadsfri sjukvård, satsning på förebyggande vård. Utredningens förslag motarbetades av professionen och det dröjde till 1960-talet innan förslagen genomfördes: landstingen övertog provinsialläkarväsendet, läkarnas arbetstidsreform och den s. k. sju-kronorsreformen slutförde reformarbetet i Höjers anda. Han blev "primärvårdens fader".

Axel Höjer föddes 1890. Hans föräldrar var Nils Höjer docent i statskunskap och lektor i filosofi, modersmål och historia vid Visby läroverk och Norra Latin i Stockholm och Emmy Bergman, dotter till Carl Johan Bergman också lektor i filosofi och latin vid Visby läroverk. Hans sju syskon fick senare också framträdande platser i samhället. De yngre systrarna utbildade sig till sjuksköterskor. Sigrid blev direktör och rektor för Norrbackainstitutet under 32 år och Gerda mångårig ordförande i svenska Sjuksköterskeföreningen och även i International Council of Nurses. En broder, Kark Johan var under en sexårsperiod generaldirektör för dåvarande Socialstyrelsen och Erik Wilhelm blev generaldirektör för Domänverket.

Axel Höjer började sina medicinska studier vid karolinska institutet 1908. 1911 blev han medicine kandidat. Kliniska utbildningen påbörjades i Uppsala och fortsatte i Stockholm. Medicinalexamen togs 1916. Studierna fick periodvis avbrytas p. g. a. militärtjänstgöring vid flottan. Han kom senare att bli marinläkare i marinläkarkårens reserv.

Tidigt beslöt han sig för att bli barnläkare. Som förebild hade han Nils Rosén von Rosenstein., professor Oskar Medin för dennes insatser mot tuberkulosen och klarläggande av barnförslamningens klinik samt den framstående tyske pediatrike klinikern Adalbert Czerny. Han vikarierade på barnkliniker i Stockholm. 1918 avbröt han sin sjukhustjänstgöring på allmänna barnhuset i Stockholm för att som frivillig gå ut i inbördeskriget i Finland. Han tjänstgjorde som underläkare vid en Röda kors-ambulans.

Efter världskrigets slut ville han studera modern barnsjukvård i Europa och blev 1918 inbjuden till Paris av professor Antoine Marfan vid Hospital des Enfants malades. I Paris

träffade han 1919 sjuksköterskan Signe Dahl, som också var på studieresa. De upptäckte att de kände en stor gemenskap för varandra och gifte sig 1920. Dessemellan fortsatte studierna vid olika barnkliniker i England. Han träffade bl. a. barnläkaren dr Truby King från Nya Zeeland, som hade byggt upp en verksamhet i hemlandet som i stort liknade dagens barnvårdscentraler bemannade med hälsosköterskor. Deras uppgift var att fortlöpande följa barnens hälsotillstånd genom hembesök., vilket hade sänkt spädbarnsdödligheten i Nya Zeeland till världens då lägsta.

Vid jultid 1919 återvände Axel till Sverige och började vikariera som provinsialläkare i Sandviken. Men redan i april reste han till Berlin på ett Röda korsuppdrag för att välja ut undernärda barn som kunde få vård hos familjer i Sverige. Uppdraget slutförde de nu gifta makarna tillsammans. Både Signe och Axel var besjälade av att göra något för dem som hade det svårt. Han hade dragits mot socialismen och kallade sig själv ”radikal socialist”.

Axel öppnade läkarmottagning 1922 i vasalund i ett eget hus. Signe blev barnvårdsman i kommunen men på förmiddagarna hjälpte hon maken i hans praktik. Axel fick gott om patienter eftersom hans arvode var lågt 5 kr per besök (om patienterna hade råd att betala).

Axel Höjer utvecklade sin mottagning till en verksamhet som liknade dagens barnvårdscentral. Han visade nyttan av denna verksamhet i en studie om spädbarnsdödligheten i Solna 1910 – 1921. den sjönk under denna tid från 37,5 (1912) till 17,5 (1920) procent och när mottagningen varit igång ett år till 8,7 %. Spädbarnsdödligheten för hela Sverige var 1922 6,1 procent. Höjers barnläkartjänst gällde även Mjölkdroppemottagningar.

Åren 1921 – 1925 fick makarna Höjer fyra barn.

Trots tung arbetsbörda och socialt engagemang genomförde han en doktorsavhandling. I sin källare experimenterade han med marsvin som en grupp fick tillägg av C-vitamin och en jämförelsegrupp fick foder utan sådant tillägg. Hans studie ledde till en metod för bestämning av C-vitaminkoncentration.. Den 15 maj 1924 disputerade Axel på avhandlingen ”Studies in Scurvy”. På hösten samma år fick han en docentur i experimentell patologi vid Karolinska institutet.

Han erbjöds en docentur i hygien vid Lunds universitet och familjen flyttade dit 1925. I forskargruppen på fysiologen träffade han bl. a. Tage Erlander. Axel Höjer gick in i Lunds arbetarkommun. Tage och Aina Erlander var sedan den tiden hans och Signes vänner.

1930 blev Axel Höjer 1:e stadsläkare i Malmö dit familjen flyttade. Under hans tid där inträffade fall av smittkoppor och han fick också organisera en kampanj mot spridning av en mul- och klövsjukeepidemi från Danmark. Axel var också karantänsläkare, vilket innebar kontroll och bekämpning av råttor från fartyg. Han hade samtidigt sin docentur i hygien och föreläste för studenter i Lund.

Under Malmö-tiden engagerade han sig också i kampen mot de s. k. ”änglamakerskorna”, d. v. s. barnmorskor som mot betalning tog hand om nyfödda barn som mödrarna inte ville ta vård om. Det visade sig att sådana barn dog efter kort tid i barnmorskornas ”vård”.

Generaldirektörstiden vid Kungl. Medicinalstyrelsen 1935 – 1952 inledde denna presentation av Axel Höjer och berättas om tidigare i dokumentet. Höjerutredningen var den som kom att sätta störst spår i historien efter Axel Höjer,

I sina memoarer skrev Axel Höjer om läkarkårens motstånd och ovilja till samarbete med Medicinalstyrelsen, vilket han upplevde mycket pressande. Han utsattes också av kollegor och andra för en hätsk kampanj i pressen mot idéerna till den hälso- och sjukvård han ville verka för. Man krävde till och med hans avgång. 1950 bad han regeringen om entledigande men han ombads av statsminister Tage Erlander att stanna kvar några år. Den 1 juni 1952 avgick han från sin tjänst. Artur Engel efterträdde honom.

Den indiska regeringen vände sig till Axel Höjer för att få hans hjälp med att bygga upp en medicinsk högskola för läkar och sjuksköterskor i travancore i södra Indien. Dit flyttade Signe och Axel sommaren 1952. Axel blev rektor och professor i social och preventiv medicin och utvecklade skolan med stor framgång. Axel blev sedan professor vid den medicinska högskolan i Assam 1956 – 1957.

Efter hemkomsten fick Axel uppdrag för Rädda barnen att besöka Marocko för att organisera hjälp till undernärda och svältande flyktningbarn. Vid 67 års ålder ombads Höjer att fara till Ghana och vara rådgivare i hälsovård åt president Nkrumah. 1967 – vid 77 års ålder fyra månader efter en hjärtinfarkt fick han uppdrag att tillsammans med John takman fara till

Vietnam och utröna om USA gjort sig skyldig till folkmord. Resan, som var påfrestande, kom att bekräfta hans farhågor om det moderna kriget som en katastrof för civilbefolkningen. Han blev ”aktiv pacifist”.

1974 avled Axel Höjer i en hjärtinfarkt.

Bertil Widman (varifrån dessa data hämtats) skriver avslutningsvis:

”Mer än 50 år har gått sedan Höjer lade fram den utredning, som styrts av hans ideologi om människors lika värden, allas rätt till god vård och en demokratiskt styrd sjukvård. Vi vet nu vilken genomslagskraft hans arbete som Medicinalstyrelsens chef kom att få för vår hälso- och sjukvård. Den obligatoriska sjukförsäkringen och Sjukronorsreformen 1970+ fullbordade det bygge som Höjer lade grunden till. Vi kan bara konstatera att det mesta av det han föreslog och verkade för har realiserats”.

Varenius, Gustav M

Vi vill också speciellt lyfta fram Gustav Varenius, som en av de tre läkare vi funnit mest intressanta i vårt projekt. Hans mycket speciella och omfattande årsberättelser från provinsialläkartjänsterna i Hjo och Alingsås 1842 – 1860 har gett oss en spännande inblick i provinsialläkarens arbete under mitten av 1880-talet. detta kan läsaren ta del av genom ett flertal citat i vår beskrivning.

Hans CV finns här nedan. Under Läkare i Alingsås läkardistrikt.

Läkare i Alingsås läkardistrikt 1834 - 1969

Modin Bengt Theodor

M.D.K.M., f.d. Regementsläkare (S. IV. 289, 656, W. Född 1803 på Gullhammar i Westergötland. Fadren: Assessoren och Reg:tskrifvaren Nils M.; modren: Christina Smedmark..

Blef Stud. i Upsala 1823, Med. Fil. Kand. 1826, Med. Kand. 1831, Med. Lic. 1834. Disp. p. g. m. s. år (De complic. vuln. pect. penetrant, III. Praes. Romanson), blef Kir. Mag. 1835, Med. D:r s. år och fullgjorde emb.-provet 1841.

Antogs till Stip. i Fältläk.-korpserna 1827 och till Pens. i s. korps 1829. Blef t. f. Bat:s-läkare vid Westgöta reg:te 1832 och derjemte extra Prov.-läkare i Falköpings distrikt 1836 varifrån han **transporterades till extra prov. läkare i Alingsås distrikt 1839. Utnämndes till ord. Bat:s-läkare vid Westgöta reg:te 1844 med bibehållande af extra prov. läk.. tjensten till 1847** och befordrades till Reg:ts-läkare vid Westgöta Dals reg:te 1848. Åtföljde reg:tet till Fyen under sommaren s. år. Erhöll afsked från Reg:ts-läk.-tjensten 1857. Bodde på egendomen Backlyckan nära Jönköping till hösten 1873, då han flyttade till Sthlm.

Varenius, Gustav M

M. D., K. M., Prov.-läkare, f. d. Regts-läkare. (W. 383.)

Född 1808 21 11,5 på Stafvared i Tväreds s:n af Elfsborgs län. Fadren: d. v. Komministern, sedermera Kyrkoherden i Gellstads pastorat, Fil. D:r. Peter Anders V.; modren: Maria Christina Forsselius.

Genomgick skola och gymnasium i Gtbg. Blef Stud. i Upsala 1827 4/10, Med. Fil. Kand. 1830 17/3, Med. Kand. 1835 22/4 och disp. s. år p. g. m. (Om Dysenteri, III. Praes. Hwasser). Blef Med. Lic. 1836 1/6, Kir. Mag. 1837 26/1, Med. D:r s. år och aflade emb.provet S. år 31/12.

Antogs till Stip. i Fältläk.-korpserna 1832 26/3 och till Pens. i s. korps 1834 5/6 (till S. år 21/8). Var Underläkare på Allm. Garn:s-sjukhuset 1831 fr. 1/1 till 1/12; Kar:s- och Uppb.-läkare vid Hasselö Flate i Sthlms län 1832 fr. 24/3 till 1/12 och 1834 fr. 22/8 till 31/12, hvarunder han jemväl biträdde i sjukvården inom Norrtelge distrikt; t. f. Las:ts och Hospitalsläkare i Nyköping 1835 fr. 19/5 till 31/7 -; t. f. Bat:s-läkare vid Dal-reg:tet fr., 1835 19/6 till 1841 11/1 och förestod derjemte extra prov.-läk.-tjensten i Öster-Dalarna 1837 fr. 6/7 till 12/8.

Bosatte sig 1838 1/9 såsom praktiserande Läkare i Hjo; utnämndes 1841 23/11 till Bat:s-läkare vid Lif-reg:tets husarkorps; blef t. f. Prov.-läkare i Hjo distrikt 1842 14/11 och utnämndes till. ord. Prov.-läkare derstädes 1845 17/10,.

Utnämndes 1848 29/9 till Bat:s-läkare vid Westgöta reg:te och konstituerades tillika till extra Prov.-läkare i Alingsås distrikt.

Utnämndes till Reg:ts-läkare vid Helsingereg:te 1861 10/5. Ar sedan 1863 20/11, Prov.-läkare i Gislaveds distrikt.

Avgick med pension 1879. (Ecklesiastikdep.-statskontoret 1879-02-07 akt nr 32).

Speciminerade 1845 för professuren i anatomi och fysiologi vid Upsala universitet (se nedan) och uppfördes i tredje rummet på förslaget.

Utnämndes till Ridd. af K. N. O. 1870 11/6.

Död 1880.

Tryckta skrifter:

Rapport rörande embetsgöromålen och sundhetstillståndet inom Hjo extra prov - läkaredistrikt år 1843. Jönköping 1844. - D:o d:o år 1844. Jönköping 1845. - D:o d:o år 1845. Örebro 1847. - D-o d:o år 1846. Örebro 1848. D:o d:o inom Alingsås extra prov.-läk.-distrikt år 1849. Örebro 1851. - De menliga hörselverktygens beskrifning och förrättning. (Akad. Afh.), Upsala 1845.

I Tidskrift för Läkare och Farmaceuter., 1836, s. 389. Om bruket af cauterium med moxa vid behandlingen af Meningitis och Encephalitis hos barn.

I Aftonbladet: 1843, N:r 215. Ytterligare några upplysningar med anledning af det vid expedierandet af ett recept på apoteket Ugglan begångna misstaget.

Berggren, Gustaf Ferdinand

M. L., K. M., Prov, läkare. Född i Alingsås 1326 Fadren: Rådmannen och Läderfabrikören Johan Wilhelm B.; modren: Amalia Magdalena Hell. Efter lärokurs vid Alingsås lägre elem.läroverk och Skara gymnasium blef han Stud. i Upsala 1844 Med. Filos. Kand. 1847 12/6, Med. Kand. 1851 12/6, Med. Lic. 1853 111/52 Kir. Mag. 1855 /5, och aflade emb.provet s. år 25/6.

Var Underläkare vid Allm. Garn:s sjukhuset 1848, Aman. vid Akad. sjukhuset i Upsala från medlet af Juni 1849 till mediet af Jan. 1850. Biträd. Läkare vid kolerasjukhuset i Göteborg 1850. Sjukhusläkare vid kolerasjukhuset i Johannis förs:g i Sthlm 1853. Läkare vid Löwenströmska lasarettet 1854. **Stadsläkare i Alingsås 1855 (till sommaren 1862). T. f. extra Prov.läkare i Alingsås distr. fr. 1855 till 1856. Af K. M:t förordnad till extra Prov.-läkare i Alingsås distr. 1861 och erhöill fullmakt såsom ord. derstädes. 1866 7/9. (16 år, 7 mån, 14 dagar.)**

Företog i början af Juli 1857, på egen bekostnad, en utrikes resa för medicinska studier, hvilken afslutades i början af 1858 och hvarunder, efter ett besök i Carlsbad, bevistades kliniker och kurser i Prag och Wien.

Gift 1859 10/ med Agnes Hilma Carolina Löfgren, f. 1838 8/6 i Jakobs förs:g i Sthlm, (dotter af Snörmakaren Pehr Magnus L. och (Constance Crohm. Död 1897.

Tryckta skrifter: I Hygiea: XXI. 95-96. Två operationsfall. XXIII 601. Fall af haemophilia.

Några anföranden i Westergötlands och Smålands läkarefören. Förhandlare.

Högselius, Per Magnus Victor

M. L., K. M., Förste Bat:s-läkare, Stadsläkare. Född 188 30/8 i Skara. Fadren: Stadsläkaren derstädes Johan Peter II.; modren: Anna Gustava Dahlgren. Efter att hafva genomgått Skara skola och gymnasium blef han Stud. i Upsala 1848 Med. Fil. Kand. 1851, studerade vid Karol. Instit.ut. 1851-53, blef Med. Kand. i Upsala 1855, Med. Lic. 1859, Kir. Mag. 1860 samt aflade emb.provet samma år.

Antogs till Stip. i Fältläk.-korpsern 1853. Var underläkare på Allm. Garn:s-sjukhuset fr. 1852 till 1853. Besigtfl.-läkare vid Furusunds karantänsanstalt 1853. Läkare vid statens järnvägsbyggnader 1856 och biträd. läkare under kolerafarsoten i Upsala 1857. Antogs till distr. läkare i Ferna 1860 och i Wermdö skeppslag s. år. 1862 – 1866. **Stadsläkare och prov.läk. i Alingsås.** Utnämndes till Andre Bat:s läkare vid Westgöta-Dals reg:te 1865 och befordrades 1868 till förste bat:s läkare vid samma reg:te. **Har under innehafvarens sjukdom (Gustav Ferdinand Berggren), i perioder bestridt prov. läkaretjensten i Alingsås distrikt 1863 till 1866.**

Berger, Julius Axel

M. F. K., Läkare-stipendiat. Född 1844 24 lo i Widtsköfle af Torrlösa s:n inom Malmöhus län. Fadren: Landtbrukaren Pehr B.; modren: Hedda

Elisabeth Hall. Genomgick Lunds katedralskola och blef stud. i Lund 1865; Med. filos. kand. 1868.

Gift 1864 med Sara Ringborg, f. 1843 , dotter af Grosshandlaren i Norrköping, Ridd. af K. N. O. Ludvig Edvard B. och Catharina Elisabeth Swartz. Barn: Sara Mathilda, f. 1865 , Wilhelm Ludvig, f. 1866 , Lars Erik, f. 1868 , John August, f. 1870, Carl Axel, f. 1872.

Provinsialläkare i Alingsås distr. 1879 – 1905.

Berger var **också järnvägläkare.** Hugo Kjellgren (f. 1675) beskriver honom i minnen från Herrljunga: ”När han for på tjänsteärenden i Herrljunga passade sjuka i långa rader på att söka honom. Han var en liten tjock herre med glasögon framför de vattniga, ljusa ögonen. Ansiktsfärgen var mera blå än röd, rösten lite hes. En vänlig man, som inte skrämde någon och som åtnjöt stort förtroende bland de sjuka.

Företog sommaren 1859 en resa till Tyskland och Frankrike. Vistades fr. Okt. 1860 till Juni 1861 vid de medicinska läroverken i Wien och Berlin. Var Led. af Svenska Läkare-sällsk. sedan 1860. Stadsfullmäktig i Norrköping sedan 1865.

Tryckta skrifter: I Upsala univ. årsskrift: 1863. Om Accommodationsbredden och Refractionsanomalierna hos ögat, 62 s. 8:o (akad. afh.).

I Hygiea: XXIII. 129. Årsrapport från Seraf. lasarettets kirurgiska afdelning år 1859. - XXX. 442. Fall af subonjuuctival luxation af linsen.

Hedberg, Adolf Georg

född 1846. M. L., f. d. provinsialläkare i Alingsås distrikt. Kvarstod som provinsialläkare i Svenljunga distrikt till 1905. **Provinsialläkare i Alingsås str. 1905 till 1912**, då han erhöll avsked med pension. **Hade flera kortare förordnanden som provinsialläkare i Alingsås distr. o. som stadsläkare i Alingsås åren 1912-1920.** Var tillf. bataljonsläkare vid Alingsås landstorm under mobiliseringen 1914, besiktningsläkare för minderåriga arbetare vid fabriker i Älvsborgs län o. läkare vid Mjölkdroppen i Alingsås. R. V. 0. 1907.

Avled 26/12 1924 i Alingsås av arterioskleros. Av barnen i äktenskap med Hilda Augusta Magnell (syster till rektorn vid Tekniska högskolan, professor C. J. Magnell) var: Tyra Hedvig Elisabet elementarskollärlarinna, död 29/ 1920; Sara Ragnhild Maria, kontorsskrivare; Edla Ingegerd Augusta, gift 1922 med assistenten vid Statens kemiska station Thorild Tholin, Härnösand; Hilda Dagny Georgina, sjuksköterska; Elm Estrid Johanna, gymnastikdirektör.

Nystedt, Gustaf Ulrik

född 1862, M. L. provinsialläkare i Alingsås distrikt.

Kvarstod som bataljonsläkare vid Skaraborgs reg. till 1909, då han begärde avsked, bataljonsläkare i Fältläkarkårens reserv 1909 - 1918. Var **stadsläkare i Alingsås till 1898 - 23/1 1913. Provinsialläkare i Alingsås distr. från 1913 till 1924. Järnvägläkare å linjen Floda-Lagmansholm fr. 1903.** Skolläkare i Alingsås omkr. 20 år. Medlem av Sv. militärläkareföreningen 1899. **Sekreterare Älvsborgs läns läkarförening under 5 år.**

RNO 1924. Avled 1924 Alingsås efter några månaders sjukdom av leversarkom

Stadsfullmäktig i Alingsås från 1894 till sin död 1924. Ordf. i hälsovårdsnämnden i Alingsås från dess inrättande. Han medverkade till förbättring av den kommunala hygienens kring sekelskiftet med bland annat vatten och avloppsutbyggnad. Han var ledamot av lasarettsdirektionen och folkskolestyrelsen samt i styrelserna för sparbanken och systembolaget i Alingsås, ordf. i styrelsen för Bolltorps sanatorium. Ordf. i 1:a maj blommekommittén i Alingsås. I äktenskap med Gerda Sjunnesson barnen: Gunnar, ingenjör; Nils, affärsman; Lisa, gymnastiklärarinna. Bostaden var i övre våningen i ett tvåvånings trähus i kvarteret Pelikanen vid Lilla Torgets västra sida. Kvarteret med sitt enda hus ägdes av rådman C. A. Ericsson, som även varit sparbanksdirektör i Alingsås.

Minnesteckning av A. H. Christenson finnes i Tidskr. i mil. hälsovård 1925 o. minnesord av I. Bratt i Sv. läkartidn.ingen 1924. *"N. var en omtyckt läkare och åtnjöt som sådan stort förtroende, som han väl förtjänade genom det intresse och den livaktighet, varmed han till det sista sökte följa sin vetenskaps framsteg. Hans personlighet, som var ovanligt harmonisk och älskvärd, lugn och glad på en gång, verkade med sin ljusa livssyn välgörande på alla. Inom sitt samhälle var han högt betrodd i kommunala värv. Han var ålderspresident i stadsfullmäktige, som han tillhörde från denna institutions tillkomst till sin död. Han var inflytelserik och hans ord uppmärksammades inom alla de talrika styrelser och korporationer, som han tillhörde. En stark, glad, klok och god människa, en produkt av gammal, lyckligt genomförd människokultur, så vittnar om honom en närstående kollega vid hans bortgång."*

Leufvén Carl Gustav

M. L. f. 1877 i Tensta, Uppsala län. Föräldrar köpmannen Gustav Robert Leufvén (f. 1846, död 1919), Katrineholm och Augusta Wahlén (f. 1838, dd 1878). Genomgick Norrköpings h. allm. läroverk, student därst. 1898, med. fil. ex. 1899, med. kand. 1902 o. med. lic. 1908 i Uppsala. Hade kortare förordnanden som ex. läkare i Säter samt i Leufsta, Malungs, Heby, Sotholms o. Västanfors distr. under åren 1904-1906. Kommunal läkare i Vansbro distr. 1909-1911, e. provinsialläkare i

Malsjö distr. 1911 till 1915, dito i Alnö distr. 1915 till 1917 och **prov. läk. i Högsäters distr. 1917 till 1920. Provinsialläkare i Eds distr. 1920 till 1925, dito i Alingsås distrikt 1925 - 1930. Medlem av lasarettsdirektionen i Alingsås 1925-1930.** I Varbergs distr. efter 1930.

Gift 31/8 1912 med Erika Selma Nancy Edgren, f. 3/2 1877, dotter till sjökaptenen Henning Fridolf Edgren, Göteborg, o. Selma Teresia Godbersson. Adoptivdotter: Signe Elisabet Agnes, f. 1913.

Westman David Emanuel

f. i. i Stockholm 1888. Föräldrar: byggmästare Anders West-man och Christina Jakobsson. Mog. ex. i Stockholm 1907, underlöjtnant vid Livreg:s grenadjärer 1909, löjtnant 1915, avsked ur krigstjänsten 1919; avgångsex. från Ultuna lantbruksinst. 1912, med. kand. i Lund 1919, med. lic. 1923. Assistentläkare vid lasaretten i Lund och Landskrona under 8 mån.; sedan dess diverse provinsialläkarförordnanden.

Provinsialläkare i Alingsås 1930 – 1935.

Gift 1919 med Sofia Natalia (Tala) Sverelius, f. 1889, dotter till byggmästare T. Svensson och hans maka, f. Hansson. Döttrar: Ingrid M a r i a n e, f. 1920; K e r s t i n Elisabeth, f. 1922.

Gellin G. Oskar

f. i Morkarla, Uppsala län, 16/9 1886 av folkskollärare, organist Johan Gellin o Charlotta Berlin. Gift 1914 m Lilly Nilsson f 1886 dtr t överkonduktör Anders Nilsson o Alma Ahlström. Barn: Lennart f. 1915 o Lena f. 1919.

Stud. exam. Uppsala 1904, med. Fil exam. Uppsala 1905, Med.kand. Uppsala 1909, med. Lic. Uppsala 1913; amanuens histol. Inst. Uppsala univ. 1907-08, tf uläk. o vik. bitr. läk. Långbro sjh 1911-13, 2:e uläk. Gävle 1913-14, e prov.läk. Ovanåkers distr. 1914-22, prov.läk, Tierps distr. 1922-36.

Prov. läk. Alingsås distr. 1936-42.

Linköpings distr. 1942-49, prakt. läk. Linköping 1949-61. Fältläk. Stip. 1911-13, bat.läk. flk res 1913-20. Utm: RNO.

Hagelin, Herbert

f. i Hemsjö, Älvsb. län, 28/5 1905 av lantbrukare Sven H och Gustava Norelius. Gift 1937 med Britta Ekström f 08, dtr till seminarielärare John ER och Emma sandström. Barn: Kerstin f -38, Anders f -42 och Bengt f -45.

Stud. ex. Göteborg 1925, Med kand Sth 1931, Med lic Sth 1936, olika läkarförordnaden 1936 – 1939, underläkare Mölndal 1939 – 1943, Renströmska sjh 1943 – 1944.

Prakt. läkare Alingsås 1944 -, läkare vid SJ 1947 -....., och televerket 1970 – ...

Laurén K. G. Erik

f. i Göteborg 30/12 1902 av tandl. Karl laurén och jenny Nettelblatt. Gift 39 m Elsa Söderman f. 1912 d. 1969. dtr till kamr. Georg Söderman och Hulda Larsson. Barn: Katharina f. 1941 och Claes f. 1945.

Studentexamen i Gbg 1921. MK Sth 1924. ML Lund 1929; amanuens och assistent patol. Inst. Lunds Univ. 1930-31 och 1932- 33, eo amanuens och amanuens Lund 1932 o 1934 – 36, 2:e uläk. Landskrona 1936-37, uläk. Med. Avd.

Örebro 1837-41, 2:e uläk. Vadstena 1942, tf. prov. läk. Lits o Stöde distr. 1943-44, prov.läk. Lycksele södra distr. 1944-46, Gysinge distr. 1946-52, Svenljunga distr. och sjukstugeläkare där 1952-59.

Provinsial läkare Alingsås distr. 1956-69 därefter **prakt. läk. Alingsås.**

Läkare i Bjerke/Sollebrunn läkardistrikt

Lindeberg, Karl Oskar

Född 1872 i Norrköping. Föräldrar: urfabrikören Johan Oskar Lindeberg, Norrköping, o. Sofia Bergström. Genomgick Norrköpings h. allm. läroverk, student därst. 1891, med. fil, ex. 1892 i Uppsala, med kand 1896 o. med. lic. 1900 vid Karol. institutet.

Ex. läkare i Glava distr. 1/81/ 1899. Praktiserande läkare i Karlshamn 1901 - 1912, därunder tf. 1:e o. 2:e stadsläkare samt fängelseläkare kortare tider årligen i 1906 - 1911, badläkare vid Vägga saltsjöbad 1903 - 1911 o. vid Ryds badanstalt 1912, järnvägläkare vid Karlshamn - Vislanda - Bolmens järnväg 1901 - 1912. Praktiserande läkare i Norrköping 1912 - 1918, tf. 1:e o. 2:e stadsläkare samt läkare vid Norrköpings fattigvård kortare tider årligen 1913 - 1918, 2:e stadsläkare därst. 1918 - 1922.

Provinsialläkare Sollebrunns distrikt. 1922 - 1927 dito i Enköpings distr. efter 1928.

Studieresa till Berlin 1921. Ledamot av Sv. läkaresällskapet 1918. Gift 1:a gången 1904 med Antonia Buchreitz, f. 1877, dotter till handlanden Fredrik Buchreitz, Stockholm, o. hans maka. Fosterbarn: Gösta Elof, f. 1911. Gift 2:a gången 1922 med Vera Vilhelmina Nilsson, f. 1903, dotter till lantbrukaren Carl Nilsson, Dagsberg, o. hans maka. Barn: Gudrun Carola Birgitta, f. 1922; Karl-Gustaf Magnus, f. 1923; Björn, f. 1925.

Ljungfelt, Ernst Joel

Född 1870, M. L., provinsialläkare i Lunds distrikt. Praktiserande läkare i Lövestad 1897 - 1905, e. provinsialläkare i Höörs distr. 1905 - 1915. Provinsialläkare i Sollebrunns district 1915 - 1921, dito i Hörby distr. 1921, i Sollebrunns distr. 1921 - 1922, i Broby distr. 1922 - 1928 o. i Lunds distr. efter 1928.

Studieresor: till U. S. A. 1893, till hygieniska utställningen i Dresden 1912. RNO 1929. Ledamot av hälsovårdsnämnden i Höör 1905 - 1915, ledamot av municipalfullmäktige därst. 1906 - 1915, ledamot av hälsovårdsnämnden i Broby 1922 - 1928.

Gift 1899 med Maria Persson, f. 6/ 1873, dotter till verkmästaren Nils Persson, Malmö, o. Anna Bengtsson. Barn: Sven Erik, f 1900, löjtnant vid Flottan; Gertrud Elisabet, f. 1905, student, skrivbiträde vid tullverket; Brita Vivika Gunilla, f. 1907, farm. kand.; Bo Ingemar, f. 1915.

Sköld Gustav A.

F. i Halmstad 15/2 1897 av målarmästare Nils Peter Sköld o Paulina Jonsson.

Stud. exam. Halmstad 1916, Med.kand. Lund 1921, Med.lic. Sth 1927; t.f. uläk. länsanat. Uttran 1926 o 27, ass.läk. o t.f. uläk med.avd Örebro 1928, uläk. o t.f. sanat.läk. Hålahults sanatorium 1928-30, 2e uläk. o t.f. 1e uläk. med. avd. Örebro 1930-33, ass.läk. o t.f. uläk. Sachsska barnsjh. 1932 o 33, ass.läk o t.f. uläk. Gbgs BB 1933-34, t.f. uläk. Gbgs barnsjh. 1934, t.f. uläk Sths epidemisjh. 1934-35, bitr.läk. Gbgs epidemisjh. 1936-37, vik. prov.läk. olika distr. periodvis 1933 -37, **prov.läk. Sollebrunns distr. 1938-63**. Jvläk.,hedersled Hallands museifören. 1963. Utm:RNO.

Läkare i Herrljunga läkardistrikt

Herrljunga blev extra provinsialläkardistrikt 1895. År 1915 omvandlades distriktet till ordinarie. En nyprovinsialläkarbostad och mottagning byggdes 1927 med adress Storgatan 72. 1954 byggdes åter y läkarmottagning vid Storgatan 43, som ersttes 1968 av en tillbyggnad till kommunhuset vid Torget. År 1980 invigdes en ny vårdcentral där läkarmottagningen för tre läkare samlokaliseras med distriktssköterskor, barnmorskor, sjukgymnast och tandvård.

Hagelin Rickard Nathanael

Hagelin var privatpraktiserande läkare i Herrljunga från 1890. Han var också läkare vid Alingsås badanstalt som öppnades 1890. 1895 blev han den förste provinsialläkaren i Herrljunga.

Provinsialläkare i Herrljunga extra provinsialläkardistrikt 1895 - 1915.

Årslönen för hans tjänst som extra provinsialläkare bestämdes av kommunalstämman till 700 kronor. Det motsvarade 35.000 kronor år 2000.

Hugo Kjellgren (f. 1875) från Herrljunga beskriver Rickard Hagelin i Boken om Herrljunga:

"Doktor Rickard Hagelin blev distriktets förste läkare. Han var högre, hade brunt hår och bruna mustascher och såg på människorna med ett par mycket vänliga och ganska allvarliga bruna ögon. Stämman var djup och han talte västgötamål. Hela hans person ingav förtroende och respekt och han hade, som man brukar säga, ett hjärta av guld. Min bror Knut Kjellgren, som senare ofta skjutsade doktorn på hans resor, talade ofta om hur god och ömsint den mannen var. Det kunde hända att han kom till något litet ställe långt borta i markerna där det var fattigt. När det blev fråga om betalningen kunde doktorn säga: "ja, ja då blir la rätt mä dä. Här har I lite te medicin. Å gör nu som jag sagt, så blir ho nog bra, sa I få se. Å kom sen te mej om ett par dar; så får ja höra hur dä ä." Doktor Hagelin tvekade aldrig att begiva sig till en sjuk vid vilken tid på dygnet som helst och hurudant vädret än var. Till och med om han själv inte var frisk. Han och hans fru levde rätt tillbakadraget. Doktorn själv trivdes bäst med sin flöjt och sina böcker och log glatt åt medmänniskornas krumsprång och ståhej. Men han vakade över deras hälsa och såg till att hans ordinationer följdes. Det skrattades en del när han ropade till en av sina patienter som hade svårt att gå och det var halt: "Gå nu i hästskiten, så I inte halar." (På den tiden var det hästarna som sandade). Han kunde hålla på och spela på sin flöjt och vara mitt uppe i en drill när han fick se någon olydig på vägen. Då rycktes fönstret upp och doktorn nästan röt: "Hör du Elsa gå genast hem och ta på dig rektia strumpor. Ja vell inte se dej i dessa strumpera en gång te, så länge dä ä så kallt. Å hör nu va ja säger." Den gode doktorn. Det var ingen som tog illa upp hans stränga order, ingen som inte förstod vad han förestavade dem."

Efter pensioneringen 1915 fortsatt han sin verksamhet som privatpraktiker. Hedrades med RNO 1913.

Frisell Kurt

Provinsialläkare i Herrljunga extra provinsialläkardistrikt 1915 – 1923.

Privatpraktiserande läkare till sin död 1927.

Laurell Daniel

Född i Skredsvik, Gbg o Bohus län, 13/11 1889. Föäldrar: prosten Johannes L och Isabella Busch. Gift 1918 m Edith Bergman f 1886, dtr till lantbrukare Gustav B och Mathilda Carlsson. Barn: Brita f 1919 med lic, Isabella f 1921, Gunnar f 1923, Åke f 1923, Lars f 1924 ML, Kerstin f 1927.

Studentexam. 1911 i Gbg, Med kand. 1914 L, Med lic 3/9 1919 S, T. f. uläk. Löts sanatorium 1915, t. f. extra prov. läk. Västanfors dstr o e läk. Gbg:s epidemisjh 1918, Kristinehamns hospital 1918 – 19, t. f. prov. läk. Öjebyns dstr 1919 – 20, t. f. hospitalsläk. Piteå 1920, uläk. Hässleholms las 1921, uläk. Skellefteå las 1921 – 23, t. f. las. läk. tbc-avd. 1921 – 23. Järnvägsläkare 1923 – 1956. RNO.

Provinsialläkare i Herrljunga ordinarie provinsialläkardistrikt 1923 – 1954.

Privatpraktiserande läkare till sin död 1963.

Kjellson Lennart

F. i Kärna, Österg 1, 11/3 1919 av flygdir. Henry K och Tina Svensson. Gift 1946 m sophiasyster Ann-Hild Holmdahl f 1921, dtr till las. Läk. Henrik H o Ingrid Dahlgren. Barn: Anders f 1947, Monica f 1950, Göran f 1951.

Stud. ex. Sth 1940, med. kand. Sth 1943, med lic. Sth 1950; e. o. amanuens histol. Inst. KI 1942 – 43, t. f. uläk. Härnösand 1946, t. f. prov. läk. olika distrikt 1947 – 1949, e läk med.

garn: avd Karolinska s jh 1950, 1:uläk med. avd. där 1952 – 1955, järnvägläkare Herrljunga 1955 – 1963,

Provinsialläkare i Herrljunga 1955 – 1983.

Privatpraktiserande läkare efter sin pension 1984 – 1999. Skolläkare sedan 1955, ledamot hälsovårdsnämnd sedan 1963, socialnämnd sedan 1966, kommunalfullmäktige sedan 1969. Skrifter i inv. medicin. Hobby: släktforskning, smalfilm, filateli.

Troedsson Mats

F. i Lund 26/8 1938 av folkskollärare Gösta T och Edith Fransson. Gift 1959 m Inger Wallin f. 1938, dtr till avd. chef Ivar W och Inga Carlsson. Barn: Eva f 1960, Anders 1962, Karin 1965, Åsa 1967.

Stud.ex. Lund 1957, Med.kand. Lund 1959, Med.lic. Lund 1966. T.f. uläk. kir.klin. Ängelholm 1966-67, Prov.läk. Piteå dt Öjebyn 1967-68.

Provinsialläkare/distriktsläkare i Herrljunga 1968 – 1973.

1968 inrättades i Herrljunga ytterligare en distriktsläkartjänst som innehades av Troedsson. Samtidigt byggdes en ny läkarmottagning som tillbyggnad till kommunhuset vid Torget.

Check Milan

Distriktsläkare i Herrljunga 1973 -

Swedberg Staffan

Distriktsläkare i Herrljunga 1976 - - .

1980 byggdes en ny vårdcentral i Altorp, som bemannades av Kjellson (gick i pension 1982), Svedberg och Ann Granvik

Läkare i Vårgårda läkardistrikt

Hjelmér Arne

F. i Stockholm 10/4 1919 av apotekare Edvin H och Nanny Ersson. Gift 1) 1844 m Eva Schultz f. 1921 och 2) 1959 m Sonja Paulsson f 1926, barn i 1:a äkt. Inger f 1945, Gunilla f 1949 och i 2:a äkt. Stellan f 1959, Krister f 1961 och Ulla f 1964.

Studentexam i Lund 1941, Med.kand Sth 1945, Med.lic Lund 1950. Uläk. Kir. avd. Kristianstad 1950-54, medicin o gyn. avd 1954-56, Kungälv 1956-58, 1:e uläk Hörby 1958-61.

Provinsialläkare i Vårgårda 1961 – 1982

Medl. I Lions club. Hobbies: Musik, elektronik.

Läkare i Lerums inkl. Gråbo läkardistrikt sedan 1944

Nyman Thore M.

f. i Västervik 17/1 1907 av handl Axel Fredrik Nyman o Jenny Alfrida Nilsson. Gift 1935 m Elsa Gerda Hjort f 1909, dtr t prov.läk. Axel Hjort och Ellen Eneroth. Barn: Jan-Axel f. 1937, Ingrid f. 1938.

Stud.ex. Västervik 1925, Med.kand. Sth 1928, Med.lic. Sth 1932; extra läk. Mariebergs sjukhus 1933, , t.f. prov.läk. Östervåla o Rotebro distrikt 1933, ass. läk. o t.f. 2:e uläk. Västerviks las. 1934, uläk. där 1935-38, uläk. Eksjö sanatorium 1938-40, t.f. prov.läk olika distrikt 1940-44, **extra prov.läk. Lerums distr. 1944-50, prov.läk. där 1950-70.**

Ordf. i Röda Korset i Lerum under sin tid där. Utm: RNO. Död 1985. Begravd på Lerums kyrkogård.

Lagergren Elsa M

Prakt. läkare Gbg. F. i Evanstone Ill. USA 1/3 1990 av Dir. Axel Lagergren o Tekla Pettersson. Adoptivbarn: Bertil f. 1931 o Kerstin f. 1936.

Studentexamen Gbg 1909, Med. kand. Uppsala 1914, med. lic. Sth 1921. Prakt. läkare Gbg, läkare Gbgs småbarnsk 1931-60, barnavårdscentral 1930-60, skolläkare Majornas kommunala flickskola 1936-57, kommunala mellanskolan 1937-57.

Priv.praktik i Lerum under slutet av 30-talet i Tingshuset 1 dag i veckan och senare i hemmet i Lerum

Stadling Lennart

Född. i Gbg 11/5 1922 av folkskollärare John Stadling och Hildur Strömberg. Gift 1945 m Inga-Lisa Danielsson f. 1925. Barn: Jan f. 1946, Kristina f. 1947, Annika f. 1948, Olof f. 1951, Monika f. 1954, Gunnar f. 1958, Ulla f. 1960.

Studentexam. Gbg 1942, Med.kand Sth 1947, Med.lic Sth 1952; e läkare Sätters sjh 1948, Ortoped klin. KI och adnexet Vejbystrand 1950, kir.avd Lidköping 1950, extra prov.läk. Jockmocks distr. o verksläk. Porjus-Harsprånget 1951-52, 2e uläk. Mariestad 1952-53, prov.läk Bjärträ distr. 1953-56, **extra prov.läk Gråbo distr. 1956-62, prov.läk. Lerums distr. 1964-69**, prov.läk.Västerfärnebo distr. 1969 - 1987.

Dahlin Bengt R

Född i Majorna i Göteborg 1930. Skolgång där med studentexamen på Majornas Högre allmänna läroverk 1949. Medicinutbildning i Göteborg 1950 – 1957, Med.lic och leg. läkare 1957. Bevis om allmänläkarkompetens 1973.

Vik. prov. läk. I kortare perioder 1955 –1957 i Tidån, Sjulnäs, Sättila, Sollebrunn, Gråbo.

Vik. underläkare Kirurgkliniken Mölndal 1957. Ul Kungälv's lasarett 1958, 1959. Provinsialläkare i Korpilombolo prov. läk. distr. 1959 – 1962. Provinsialläkare i Gråbo provinsialläkardistrikt 1962 – 1969. Distriktsläkare Lerums läkardistrikt 1970 – 1995.

Fackligt engagemang i Svenska provinsialläkarföreningen/Distriktsläkarföreningen i slutet av 60-talet o början av 70-talet. Sekreterare i distriktsläkarföreningen. Representerat föreningen i en del av Läkarförbundets arbetsgrupper som Organisationsdelegationen på 70-talet och Arbetsgrupp för datapolitiska program (AGDA) till i slutet på 90-talet. Ledamot i Distriktsläkarföreningens och Läkarförbundets valberedningar.

Gått samtliga kurser MPH-kurser på Nordiska Hälsovårdshögskolan (8 månader).

Gick ett flertal chefsutbildningskurser och efterutbildningskurser i medicinska ämnen.

Fackligt engagemang i Svenska provinsialläkarföreningen/Distriktsläkarföreningen i slutet av 60-talet o början av 70-talet. Sekreterare i distriktsläkarföreningen. Representerat föreningen i en del av Läkarförbundets arbetsgrupper som Organisationsdelegationen på 70-talet och Arbetsgrupp för datapolitiska program (AGDA) till i slutet på 90-talet). Avslutades i Distriktsläkarföreningens och Läkarförbundets valberedningar.

Vårdcentralchef, 1970 – 78 Brobacken vårdcentral. Under den senaste perioden distriktsöverläkare i ”MittenÄlvsborg” och blockchef för primärvården i Södra Älvsborg 1972 - 1978. Under denna period kraftig uppbyggnad av primärvården i södra Älvsborg både funktionellt, personalmässigt och mera materiellt . Det byggdes bl.a. enl. ny modell ett15-tal nya vårdcentraler i Älvsborgslandstinget. Verksamhetsutvecklingen byggde mycket på goda kontakter med Spri.

Socialstyrelsens Vetenskapligt råd i allmänmedicin för Socialstyrelsen 1980 – 1987.

Distriktsöverläkartjänsten i Lerums primärvårdsdistrikt under 1980-talet gav en plattform för fortsatt utveckling av primärvården bl. a. möjliggjordes FoU-utveckling (FoU-enhet(er) och FoU-kurser) och fortsatta utbildningsaktiviteter både lokalt och i riket (Allmänmedicinkurser, FV/ST-kurser, handledarkurser).

Utvecklingsarbete och publikationer:

Deltog i ett antal Spriprojekt (Spri – Sjukvårdens planeringsinstitut, lades ner år 2000) med resulterande Spri-publikationer som: ”Löpande vårdplanering” (3/1977) genomfört i Lerum.

Startade tillsammans med Lennart Råstam Västsvenska Allmänläkarklubben, som hade sitt första sammanträde i Alingsås 15 december 1984, då vi också hälsade Calle Bengtsson välkomna som allmänmedicinprofessor i Västsverige. Målet med klubben var att få nära FoU-kontakt mellan allmänmedicinska institutionen och distriktsläkare intresserade av FoUU.

Kontakter och samarbete med Allmänmedicin i Göteborg och Calle Bengtsson från första dagen institutionen tillkom 1984. Redan dessförinnan många kontakter med Dalbys utvecklingsvårdcentral, Lunds och Uppsalas allmänmedicinprofessorer (Bengt Scherstén och Gösta Tibblin) som var de första allmänmedicin professurerna i Sverige, Göteborgs blev den tredje.

Åter till Medicinska fakulteten i början av 90-talet. Fick förmånen att som yrkeslivsrepresentant delta några år i fakultetens Utbildningsnämnd. Det var en intressant upplevelse – att komma åter till medicinska fakulteten efter mer än trettio års bortvaro och upptäcka att mycket i undervisningen var sig likt. En förnyelseprocess av grundutbildningen av läkare var på gång med ett nytt Pedagogiskt program hade antagits. För första gången i Västsverige blev allmänläkarna djupt engagerade i grundutbildningen dels i Kursen i Konsultationskunskap, 10 veckor, dels genom att läkarstuderande fick komma ut och auskultera på vårdcentralerna. Videokonsultationer övades och handledare utbildades. Fick ett tack från fakulteten i juni 1993 plaketten – ”Homo doctus in se semper divitas habet”. *Bo Samuelsson*, då ordförande i utbildningsnämnden sedermera rektor för universitetet, delade ut plaketten.

Antagningen till medicinarbanan var också på tapeten och vi började med intervjuer före antagningen. Deltog något år som intervjuare, också en intressant upplevelse.

En del i den nya grundutbildningen var Medicinsk informatik med MEDNET som bas. Deltog som resursperson i utbildningen, på Medicinarberget, på Vårdhögskolan i Borås och med enveckors ST-kurser i Medicinsk Informatik för läkare.

Blev en av de medicine hedersdoktorerna vid Göteborgs universitet hösten år 2000. Ur motiveringen till utmärkelsen:

”...Bengt Dahlin har beundransvärt ihärdigt arbetat för att göra allmänmedicin till ett självklart och fullvärdigt akademiskt ämne samt har del i de första avhandlingar som presenterats inom allmänmedicinen. Han tog mycket tidigt initiativ till provinsialläkares fortbildning och arbetade vidare med handledning och handledarutbildning på ett sätt som gjort allmänmedicin till ett föredöme inom specialistutbildningen. Vidare har han initierat och byggt upp Forskning och Utveckling inom primärvården. Han har personligen aktivt utvecklat ämnet Medicinsk Informatik, som stöd för diagnosklassificering och informationsbehandling. Framför allt har Medicinska fakulteten honom att tacka för en betydande kvalitetsförbättring inom läkarnas grundutbildning. Han har varit organisatör och pådrivare i det utvecklingsarbete som lett fram till undervisning och forskning kring Konsultationen. Den förändringsprocess som han inledde var startpunkten för den dynamiska omstrukturering av hela grundutbildningen för läkare, som nu pågår.”

Söderbergh Erik

F. Uppsala 29/1 1939 av bitr. öläk. Per Säve-Söderbergh och prov.läk. Eva Lundgren. Gift 1964 m Ingegerd Snaar, dtr till tandtekniker Allan S o Berta Svensson. Barn: Magnus f 1964, Håkan f 1968, Malin f 1970. Stud.ex Örnköldsvik 1958, med.kand. Gbg 1960, Med.lic. Gbg 1965. Uläk. Örnköldsvik, Varberg m fl 1963-65, uläk med. klin. Alingsås 1966-68, uläk. kirurgen där 1968-70, Läkare i Ndolage Hosp Tanzania 1970.

Distriktsläkare i Gråbo 1970 - 1976.

Apotekare

Apotekare i Lerum

Schmeling Folke

f. i Gränna 27/4 1905. Son till apotekare Gustav S.- Danielsson o h. H. Birgitta f. Westergren. Stud.ex. Jönköping 1924. farm. kand. ex. 1933, apotekar exam. 1937 Elev: Kronan Jönköping 1924; Anställning: Huskvarna 1933 – 1935; Kronan Göteborg 1937 – 1941; Svanen Göteborg 1941 – 1945; Biet Göteborg 1945 – 1947; Enhörningen Göteborg; **Lerum (föreståndare) 1948 – 1954.**

Suppl. I centralstyrelsen 1943 – 45; ord. Ledamot 1945- 50; ledamot i löne- o skiljenämnden 1945 – 50; Sekr. o kassaförv. I Göteborgskretsen av Sv. Farm. förb. 1942 – 45.
Gift m Gerda Nilsson, dtr t smärglare K.A. Nilsson o h. H. Ida N. f Larsson.

Krantz Birger

F. i Falun 11/3 1915 av vaktmäst. Anders Josef K. Och hans hustru f. Hellström. Stud.ex. Falun 1933. Farm. kand. ex. 1938. Elev visd apoteket Engelbrekt i Falun 1935 – 1937. Anställning samma apotek 1938 – 1941, Örnen i Stockholm 1944 – 1947; Antilopen, Sth 1947;
Lerum apoteket Granen (föreståndare) juni 1954 – 1970.

Styrelseledamot i Gävleborg – Dala krets av Sv. Farm. förb. 1940 – 1941. .– Farm. inst. 1941.

Gift med apotekare Inga Wastenson – Krantz, som arbetade i Sävedalen och Göteborg på Kronan.

Anderberg Gunnel

Apotekare i Alingsås

Wingner, Tord

F. i Kristinehamn 4/10 1876. Son t. redaktör Johan Peterson o h. h. Kristina f. Thunander. Farm. kand.-ex. 1897, apot.-ex. 1903. Elev: Kronan, Jönköping 1893 – 97,. Anställning: Kronan, Jönköping; Lejonet, Malmö; Svanen, Lund; Falun; Kronan, Jönköping 1899 – 1901, 03 – 08: arrendator apot. Åseda 1900 – 26. Priv. apot. Emmaboda 1926; transport **Alingsås 1935 – 1943.** Avgick med pension 1943. Led. Av centralstyr. För Sv. Farm.-förb. 1919.

Gift 1905 m Nina Hellman. Barn: Gurli f. 1906; Gerd f. 1910; Tyra f. 1913.

Sandberg Einar

F. i Gbg 17/2 1887. Son t. köpman Anders S. o h. h. Christina f. Pettersson. Stud.ex. Gbg 1906; farm. kand. ex. 1909; apot. – ex. 1916. Elev: Sollefteå 1906 – 08. Anställning: Hudiksvall 1909 – 13; Lejonet, Sth; Enköping 1916 – 19; Sala, Grythytted 1920 – 25; S:t Ragnhild, Södertälje 1925 – 30; Hällefors 1930 – 32 (förest. 2 år); Värnamo 1932 – 35; Lysekil. Priv. apot. Koppberg 1936. Transport **Alingsås 1943 – 1954.**

Gift 1917 m Esther Wahlström. Barn: Anders f. 1921; Märtha Elisabeth f. 1923.

Schnürer, Ewert Mauritz

F. i Söderhamn 3711 1900. son t. handlande Moritz S. o h. h. Hanna f. Stenberg. Stud. -ex. Söderhamn 1919; farm. kand. –ex. 1922; apot. –ex. 1925. Elev: Söderhamn 1919 – 22. Anställning: Söderhamn; Alvesta; Limhamn; Bollnäs; Uppsala; Västanhede; Askersund 1929 – 32 (förest. 1 år o 4 mån.); Vita Björnen, Sth 1932 – 38; Lejonet, Gävle 1938 – 44. Priv. apot. Koppberg 1944 – 1953. **Alingsås 1954 – 1967.**

G. 1933 med Greta Nilsson. Barn: Boel Margareta Ewersdotter f. 1935; Maria Monica Ewertsdotter f. 1938; Leif Gustav f. 1939; Jan Mikael f. 1946

Friman, Nils Berhard

F. i Boden 20/8 1912. Son t. fastighetsägare A. W. F. o h. h. H. C. Född Nilsson. Stud. ex. Luleå 1932; farm. kand. ex. 1936; apot. –ex. 1939. Elev: Boden och Gammelstad 1933 – 35;. Anställning: Hjorten Östersund; Boden 1937, 1939 – 43; Skövde; Örnen Karlstad 1944 (förest. 1år o 1 mån.) **Apot. Alingsås 1967 – 1970.**

Gift 1947 m. Ulla Birgitta Ekman. Barn: Nils Gunnar Styrbjörn f. 1948; Eva Birgitta f. 1950.

Apotekare i Herrljunga

Nilsson Henry Sigfrid

F. i Udevalla 7/10 1900 son t. masakinist Jan Emil N. o h.h. Hulda f. Johansson. Stud. ex. Uddevalla 1920; farm. kand. 1923; apot.ex. 1927. Elev Korpen, Göteborg 1920 – 22.

Anställning: Bävern, Sth 1923 – 25; Hjorten, Sth 1927 – 42 (förest. 1 år o 5 mån). **Priv. Apot. Herrljunga m filialapotek i Vårgårda 1942 - 1950.** transport apot. Enhörningen, Gbg 1949. Amanuens i botanik o farmakognosi vid farm. inst 1926 – 27. Ledamot av styrelsen för Sthkretsen av Sv. Farm.-förb. 1928 – 32, bibliotikarie i farm. fören. 1933 – 42. Ledamot av styrelsen för Västgötakretsen av Sv. Apot.-förb. 1943 – 49, sekr. 1943 – 49 samt fullm. För kretsen 1945 – 49. Led. Av styr. För Västra kretsen av Sv. Apot.-förb. Samt sekr. 1952 - .Skrivit artiklar om beredning av apotekspreparat.

Gift 1933 m farm. kand. Margit Sjöberg. Barn: Bernt Torvald f. 1939; mats Arvid f. 1947.

Ernelli Hard Thore

Apot. Herrljunga 1950 – 1957 f. ö inga uppgifter.

Stjerna Martin John Oscar

F. i Gustavsbergs s:n, Sth län 26/5 1908. Son till ingenjör John S. o h. H. Ester f. Norrby. Stud. ex. Stockholm 1928; farm. kand. -ex. 1932; apot.-ex. 1937; Elev: Orust och Kronan, Eskilstuna 1929 – 31. Anställning: Storcken, Sth; Enhörningen, Sth; Draken, Sth 1933 – 35. Älgen, Sth; Vita Björn, Sth 1937 – 42; Karlshamn 1942 – 44. Priv. Apot. Stensele 1948.

Apot. Herrljunga 1958 –

G. m. farm. kand. Ing-Alice Maria Egnér. Barn: Marianne Hedvig Ingeborg f. 1940; Ingrid Ester Maria f. 1942; Göran John Peder f. 1945.